

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Řecko v Evropské unii
Greece in the European Union

Student: Bc. Dagmar Jatzková

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Fojtíková Lenka, Ph.D.

Ostrava 2011

VŠB-Technická univerzita Ostrava

Ekonomická fakulta

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně přílohy 1 vypracovala samostatně. Přílohy 2, 3 jsem převzala.“

V Ostravě dne 29. května 2011

.....

Tímto bych chtěla poděkovat doc. Ing. Fojtíkové Lence, Ph.D. za cenné rady, podněty a připomínky poskytnuté při zpracování mé diplomové práce a za čas strávený při konzultacích.

Obsah

1. Úvod	6
2. EU jako globální aktér	8
2.1 Vznik a vývoj evropské integrace.....	8
2.1.2 Vývoj evropské integrace v 60. letech minulého století	8
2.1.3 Evropská integrace v 70. letech	9
2.1.4 Evropská integrace v 80. letech	10
2.1.5 Vývoj evropské integrace v 90. letech	10
2.1.6 Vývoj EU po roce 2000.....	11
2.2 Postavení EU ve světové ekonomice	13
2.2.1 Posílení pozice EU a Lisabonská smlouva	13
2.2.2 Ekonomická výkonnost EU	14
2.2.3 Zahraniční obchod EU	16
2.3 Veřejné mínění neevropských států ohledně EU	18
2.4 Shrnutí	19
3. Ekonomický vývoj Řecka po vstupu do Evropské unie	21
3.1 Charakteristika Řecka	21
3.2 Vývoj Řecka před vstupem do Evropské unie	22
3.3 Vstup Řecka do Evropské unie.....	23
3.4 Ekonomický vývoj Řecka v letech 1981 -1991.....	24
3.5 Ekonomický vývoj Řecka v letech 1992 – 2002	28
3.6 Vstup Řecka do eurozóny a plnění maastrichtských kritérií.....	30
3.7 Řecko a jeho přístup k vybraným evropským tématům.....	34
3.8 Shrnutí	34
4. Dopady ekonomické krize na řeckou ekonomiku	36
4.1 Světová finanční a ekonomická krize	36
4.2 Průběh a projevy krize v Řecku.....	37
4.3 Dopad řecké krize na EU a eurozónu	39
4.4 Opatření řecké vlády	49
4.5 Opatření přijatá v EU	52
4.5.1 Evropský mechanismus stability.....	54
4.5.2 Revidovaný Pakt stability a růstu	56

4.6 Shrnutí:	58
5. Závěr	60
SEZNAM LITERATURY	62
SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ.....	69
SEZNAM PŘÍLOH	72
PŘÍLOHA Č. 1	73
PŘÍLOHA Č. 2.....	74
PŘÍLOHA Č. 3.....	75

1. Úvod

Diplomové práce je zaměřena na postavení Řecka v Evropské unii a na analýzu ekonomické situace a dopadu světové ekonomické krize z roku 2008 na řeckou ekonomiku.

Aktuálnost tématu vyplývá z toho, že Řecko jakožto nejzadluženější člen Evropské unie je v posledních dvou letech velmi častým tématem mnoha ať už evropských, mezinárodních či světových diskuzí.

Cílem diplomové práce je zhodnotit, zda Řecko napomáhá členství v Evropské unii k překonání dluhové krize, a zda Evropská unie prokázala schopnost řešit krizovou situaci, se kterou se doposud nesetkala.

Hypotézou diplomové práce je otázka, zda vznik a průběh světové ekonomické krize z roku 2008 zapříčinil zhoršení makroekonomických ukazatelů Evropské unie.

Vstupem Řecka do Evropské unie v roce 1981 se problémy řecké ekonomiky staly součástí celého Společenství. Zejména v průběhu posledních let se nejčastěji vyskytovala a vyskytuje otázka, zda vstup Řecka do Evropské unie, resp. do eurozóny byl tím správným krokem pro vývoj Evropské unie, pro její společnou měnu a pro samotné členské státy.

V první kapitole diplomové práce je popsán vznik a následný vývoj ES (později EU) a to v období od 60. let až do prvního desetiletí 21. století. Součástí této kapitoly je také postavení Evropské unie ve světové ekonomice a vymezení Lisabonské smlouvy jako důležitého nástroje pro zvýšení konkurenceschopnosti Evropské unie ve světové ekonomice.

Ve druhé kapitole je pozornost soustředěna na samotné Řecko, na jeho ekonomický a politický vývoj před a po jeho vstupu do Evropské unie. Jsou zde analyzovány nejdůležitější makroekonomické ukazatele, plnění Maastrichtských kritérií, která jsou nutná pro splnění podmínky vstupu země do eurozóny.

Hlavním tématem třetí kapitoly je vznik a průběh světové finanční a ekonomické krize, která začala v roce 2008, a dopady krize na řeckou ekonomiku. S ohledem na členství Řecka v Evropské unii a eurozóně bylo nutno toto zohlednit v celkové analýze. V závěru jsou uvedena přijatá úsporná a preventivní opatření, jak ze strany řecké vlády, tak ze strany Evropské unie.

Při zpracování diplomové práce byla použita analýza časových řad, která byla provedena na základě odborných zdrojů, dostupných statistik a novinových článků. Mezi tyto zdroje patřila zejména dostupná data evropského statistického úřadu, zpráv Evropské rady a Evropské centrální banky, a to z důvodu použití jednotné metodiky při zpracování dat. Kromě

knižních publikací, které byly využity zejména v první části práce, bylo čerpáno z internetových zdrojů z důvodu aktuálnosti daného tématu.

2. EU jako globální aktér

2.1 Vznik a vývoj evropské integrace

Evropská integrace je oficiálně datována od podpisu Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), které vzniklo v roce 1951¹. Její počátky jsou tak kladeny do 1. poloviny padesátých let 20. století. Přesto však lze integrační aktivity v novodobých dějinách Evropy vidět už dříve a to po skončení 2. světové války. Příkladem a zároveň první buňkou sjednocující se Evropy se stala dohoda o celní unii Nizozemska, Belgie a Lucemburska – BENELUX, která byla uzavřena exilovými vládami těchto zemí v Londýně už v roce 1944.²

Další aktivitou může být například vznik obranné Západní unie v roce 1948. Tyto a další aktivity pak vyústily ve skutečné počátky evropského integračního procesu.

Vznik Evropského společenství uhlí a oceli je považován za nejdůležitější vývojový mezník 50. let. Vznik tohoto integračního seskupení dalece přesáhl svým významem původní určení. ESUO vstoupilo v platnost 25.7. 1952 s padesátiletou působností, což znamená, že v červenci roku 2002 tato smlouva ukončila svou platnost.

Úspěch tohoto společenství povzbudil členské státy k dalším integračním krokům a to v červenci roku 1957, kdy byly podepsány tzv. Římské smlouvy o založení další sektorové integrace, a to Euratomu, a makroekonomického integračního seskupení – Evropského hospodářského společenství (EHS), které vstoupilo v platnost začátkem roku 1958. Další ekonomický vývoj členských zemí se zdál jednoznačný ve směru budování celní unie a společného trhu, což byly deklarované cíle EHS. Základním úkolem EHS bylo podporovat vytváření společného trhu a přispívat k rozvoji ekonomického života a stálému hospodářskému růstu členských zemí prostřednictvím postupného sbližování hospodářské politiky těchto států (Balla, 2000).

2.1.2 Vývoj evropské integrace v 60. letech minulého století

V šedesátých letech dochází nejen v Evropě, ale v celé světové ekonomice ke kvalitativním a kvantitativním změnám natolik diametrálně odlišným od jiných period, že šedesátá léta jsou vnímána jako období zcela mimořádné hospodářské prosperity.

---

¹Členy tohoto uskupení se stali představitelé zemí Beneluxu, Francie, Itálie a Německa.

² Tato dohoda o celní unii byla konkretizována v září 1947 a vstoupila v platnost 1.1.1948.

Téměř tři roky po založení EHS byla 4. ledna 1960 podepsána ve Stockholmu představiteli Dánska, Irska, Lichtenštejnska, Norska, Portugalska, Rakouska, Švédska, Švýcarska a Velké Británie tzv. Stockholmská smlouva o založení Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), která ještě tentýž rok vstoupila v platnost. Základním cílem ESVO bylo rozšíření obchodního prostoru členských zemí za spravedlivých podmínek soutěže a odstranění cel (Balla, 2000).

Na rozdíl od EHS bylo ESVO relativně volným tržním uskupením, z něhož měly jednotlivé partnerské státy právo vystoupit po jednoleté výpovědní lhůtě.

V roce 1961 podaly žádost o členství v Evropském společenství (ES) Irsko, Velká Británie a Dánsko a o rok později o vstup zažádalo i Norsko. Jednání se všemi zeměmi se ale na popud Francie zastavila, a díky tomu nebyly zahájeny vstupní rozhovory ani s ostatními uchazeči. Navzdory i tomuto faktu Norové v národním referendu odmítají vstup do EHS. Stejná situace se opakovala i o 5 let později, kdy dříve odmítnuté země opět zažádaly o vstup do ES, ale díky zásahu Francie, která uplatnila své právo veta, se žádost nesetkala se souhlasem.

Rok 1967 se ve vývoji evropské integrace vyznačuje dvěma důležitými mezníky, a to podepsání tzv. „Slučovací smlouvy“, na základě které došlo ke sloučení výkonných orgánů všech tří společenství³. Další významnou událostí je zrušení cel mezi zeměmi EHS a ustanovení společné jednotné obchodní politiky vůči třetím zemím (Boháčková, 2008). EHS se tak stává celní unií.

2.1.3 Evropská integrace v 70. letech

V roce 1973, kdy došlo k historicky prvnímu rozšíření ES, se členy ES stala Velká Británie, Irsko a Dánsko. Od této události mělo společenství devět členů.

Následující období se naopak stalo nejen pro Evropu, ale celou světovou ekonomiku, etapou jistého vystřízlivění neboli také krize v podobě dvou ropných šoků. První ropný šok na podzim roku 1973 znamenal zásadní mezník ve vývoji celé ekonomiky. Strukturální krize evropských zemí se staly velmi důležitým faktorem dalšího vývoje jednotlivých ekonomik. Energetická krize se promítla do nabídkového šoku, jenž rozvinul inflační spirálu překračující pásmo mírné inflace (Kučerová, 2003). Druhý ropný šok v roce 1979 měl pro evropské státy menší následky.

---

³ ESUO, EHS, Euratom.

Pro další hospodářský a také institucionální vývoj zemí ES bylo důležité spuštění Evropského měnového systému (EMS) v roce 1979 s vytvořením bezhotovostní měny ECU.

Ke konci 70. let žádají o začlenění do Společenství další země a to Řecko, Portugalsko a Španělsko.

2.1.4 Evropská integrace v 80. letech

V následujícím období pokračuje rozšiřování ES o další členské země a to v roce 1981 o Řecko a v roce 1986 o další dva státy - o Španělsko a Portugalsko v roce 1986.

Na komunitární úrovni dochází v druhé polovině 80. let k významným krokům ve prospěch prohlubování integračního procesu. Za jeden z nejdůležitějších mezníků v rámci vývoje evropské integrace lze pokládat uzavření Smlouvy o jednotném trhu z roku 1985. Na rozdíl od cílů obsažených v tzv. Římských smlouvách, tento akt „posouvá“ cíle ES dále a to tak, že již nejde jen o propojení jednotlivých národních trhů, ale o jejich absolutní spojení neboli o sloučení do jediného homogenního trhu (Kučerová, 2003). Tento významný mezník byl završen přijetím Jednotného evropského aktu v roce 1986.

2.1.5 Vývoj evropské integrace v 90. letech

Politické změny v Evropě a snaha o posílení významu západní Evropy v celosvětovém dění vyvolaly tlaky na prohloubení procesu evropské integrace. Státy Společenství si v tomto období stanovují dva prioritní cíle a to v souladu s cíli vytýčenými Maastrichtskou smlouvou, která byla v tomto období podepsána, tj. v roce 1992 a o rok později vstoupila v platnost. Tato smlouva byla základem fungování Evropské unie a podle ní byla zavedena nová tří pilířová struktura Společenství, které jsou nazývány „Maastrichtským chrámem“ (Boháčková, I.; Jeníček, V.; Svatoš, M. 2008).⁴

Mezi tyto dva základní cíle v souladu s Maastrichtem patří zejména dokončení příprav na spuštění vnitřního trhu a druhým cílem je realizace hospodářské a měnové unie. První cíl byl splněn v roce 1993, kdy vstoupil v platnost Jednotný vnitřní trh zakládající volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Podepsáním Dohody o ustanovení Evropského hospodářského prostoru (EEA)⁵, která vstoupila v platnost 1.1.1994, dochází k dalšímu rozšíření integračních

---

⁴ Tato struktura se skládá ze tří pilířů: První pilíř je vymezen právním základem fungování EU. Jeho součástí je: Smlouva o ES, ESUO, Euratom. Druhý pilíř představuje společnou zahraniční a bezpečnostní politiku a třetí pilíř tvoří spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí.

⁵ Evropský hospodářský trh propojuje vnitřní trh EU se třemi zeměmi EFTA v obchodu s průmyslovými výrobky. Jedná se o Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

tendencí a zároveň pokračovalo budování EMU (v této chvíli ES vstupuje do druhé fáze svého vývoje) a je založen Evropský měnový institut, jakožto předchůdce Evropské centrální banky, čímž byl částečně splněn druhý cíl.

Dále Maastrichtská smlouva stanovila podmínky vstupu do EMU, tzv. Maastrichtské kritéria.⁶ Byly formulovány takové požadavky, aby jejich splnění vedlo k vyrovnaní diferencí v ekonomické úrovni členských států.

Jako další důležitý mezník v tomto období můžeme pokládat rozšíření EU o tři další členy a to o Finskou republiku, Švédské království a Rakouskou republiku. Vedle těchto států mělo do EU vstoupit i Norsko, ale jeho občané vstup odmítli.

Dalším mezníkem integračního vývoje bylo přijetí Amsterodamské smlouvy v říjnu 1997, s platností od května 1999. Patrně nejdůležitějším bodem této smlouvy je kodifikace tzv. diferencované či stupňovité integrace, což je vlastně zavedení pružného systému pro vývoj integrace (Kučerová, 2003). Konkrétně umožňuje různou dynamiku integračního procesu v rámci budování hospodářské a měnové unie, ale s ohledem na zachování celistvosti Unie.

Dále tato smlouva umožnila přesun spolupráce v oblasti justice a vnitra z 3. pilíře do 1. pilíře a vytvoření souboru práva ES, tzv. *acquis communautaire*.

V roce 1997 předložila Komise dokument Agenda 2000, který vytýčil program EU na období let 2000-2006. Tento program se zaměřoval zejména na reformy politik EU a zejména pak na rozšíření EU o země střední a východní Evropy.

V ekonomické oblasti lze za nejvýznamnější událost konce 90. let považovat jednak založení Evropské centrální banky v roce 1998 a v lednu 1999 zavedení eura jako oficiální měny členských států EU mimo Řecka, Švédska, Dánska a Velké Británie, i když zatím jen pro bankovní, eventuálně obchodní operace.

2.1.6 Vývoj EU po roce 2000

V roce 2000 byla na summitu v Nice projednávána budoucnost EU. Summit byl uzavřen tzv. „Smlouvou z Nice“, která, vzhledem k její významnosti, podléhala ratifikaci národních parlamentů členských států EU. Zároveň sloužila i jako podklad pro mezinárodní konferenci v roce 2004, kde se rozhodovalo o budoucnosti EU.

---

⁶ Maastrichtských kritérií je pět: 1) maximální oscilace měnového kurzu dva roky před vstupem do EMU v pásmu $\pm 2,25\%$. 2) dlouhodobé úrokové míry maximálně o 2 % více jak průměr v třech státech s nejvyššími úrokovými sazbami 3) míra inflace maximálně o 1,5 % vyšší než průměr ve třech zemích s nejnižší inflací 4) maximální deficit státního rozpočtu 3 % GDP 5) maximální podíl veřejného dluhu 60 % GDP.

Summit v Nice se také zabýval otázkou dalšího rozšíření EU a stanovil dva významné kroky pro tuto aktivitu, a to rok 2002 – rok zahájení vstupních rozhovorů s připravenými státy, a rok 2004, jako první možný termín vstupu států střední a východní Evropy do EU.

V prosinci 2002 Evropská rada na svém zasedání v Kodani souhlasila s tím, že deset kandidátských zemí⁷ se může stát členem EU k datu 1. května 2004, přičemž Bulharsku a Rumunsku bylo přislíbeno přistoupení k EU v roce 2007.

Proces rozšíření o státy střední a východní Evropy byl úzce propojen s procesem institucionální reformy, proto koncem roku 2001 Evropská rada v Laekenu rozhodla o svolání Konventu o budoucnosti Evropské unie. V Konventu zasedli v březnu 2002 zástupci vlád a parlamentů členských států spolu se členy Evropského parlamentu a Komise EU. Na návrh předsednictva v čele s bývalým francouzským prezidentem Valéry Giscard d'Estaing rozhodl Konvent o vypracování Návrhu smlouvy o ústavě pro Evropu, který byl přijat v červenci 2003. Jednání Konventu se účastnili i zástupci z kandidátských zemí, jejich stanoviska však nemohla narušit konsensus, k němuž jednání směřovalo.

Návrh smlouvy usiloval o řešení všech hlavních problémů dosavadní podoby smluvního rámce EU (právní subjektivita EU, přesné vymezení kompetencí EU, sjednocení legislativních procedur, začlenění Listiny základních práv aj.) a upravil institucionální rámec s cílem zjednodušit a zefektivnit rozhodovací procesy v EU (stálé předsednictví, zavedení funkce ministra zahraničních věcí, omezení počtu členů Komise, změna rozhodovací procedury v Radě aj.). Text smlouvy se stal podkladem pro jednání MVK svolané v říjnu 2003, která jeho mírně upravenou podobu schválila v červnu 2004.

V říjnu 2004 pak dvacet pět členů již rozšířené EU podepsalo Smlouvu zřizující ústavu pro Evropu. Ratifikační proces však narazil v následujícím roce na kritickou překážku, když dvě ze zemí zakládající šestky Ústavní smlouvu v referendu odmítly.

Další dva roky hledaly členské státy shodu o tom, jak naložit s obsahem dokumentu. V první polovině roku 2007 se německé předsednictví ujalo iniciativy, která vyústila v přenesení věcných změn, jež přinášela Ústavní smlouva, do stávajících textů zakládajících smluv o Evropské unii a Evropském společenství. Lisabonská smlouva byla podepsána v prosinci 2008, v platnost vstoupila po ratifikaci všemi 27 členskými státy 1. prosince 2009.

Snaha o konsolidaci institucionálního rámce evropského integračního procesu je přirozenou reakcí na paralelně probíhající procesy prohlubování integrace a rozšiřování počtu členů EU, zároveň však představuje významnou zátěž pro agendu a politické kapacity Unie.

---

⁷ Česko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Kypr, Slovensko a Slovinsko

První desetiletí nového milénia postavilo před evropské státy i EU jako celek řadu výzev, na něž je třeba reagovat a hledat společná východiska (konkurenceschopnost, nové bezpečnostní hrozby, energetická bezpečnost, výhled dalšího rozšiřování o země západního Balkánu a Turecko aj.). Schopnost nalézat společná řešení pro tyto úkoly tak prověřuje životaschopnost myšlenky evropské jednoty.⁸

2.2 Postavení EU ve světové ekonomice

Evropská unie představuje populačně nejrozsáhlejší geopolitickou entitu se stabilním demokratickým institucionálním rámcem, skýtajícím bezpečnost, svobodu a principy vlády práva. Dalším důležitým bezpečnostněstabilizačním prvkem je pak relativně vysoká míra sociální soudržnosti. Vzhledem k relativně omezené surovinové základně EU je výše popsáný stav především důsledkem kvality lidského kapitálu, silného know-how a s ním související produkce zboží a služeb s vysokou přidanou hodnotou a v neposlední řadě pak klíčové pozice EU ve světovém obchodě. Tento stav, který mj. dosud vždy umožňoval EU udržovat pozici významného aktéra mezinárodních politických a hospodářských vztahů, však není ani samozřejmý, ani neměnný. Bezprostředně závisí na schopnosti EU nejen udržet, ale dále rozvíjet své inovační a exportní schopnosti (Fiala, 2007). Toto je obzvláště zřejmé s ohledem na sílící konkurenci v podobě nejen tradičních světových center rozvoje (USA, Japonsko), ale také nových center rozvoje, zejména Číny a v širším kontextu oblasti jihovýchodní Asie, ale též Indie, či v Jižní Americe pak především Brazílie. Tato konkurence se přitom pochopitelně neprojevuje pouze na trzích finální produkce, ale též na globálním trhu surovin. Zvýšení konkurenceschopnosti EU je tedy klíčové, chce-li EU i nadále disponovat zdroji pro byt i jen pouhé udržení blahobytu svých občanů a s ním související bezpečnosti a stability.

2.2.1 Posílení pozice EU a Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva byla zahájena v roce 2000 a jejím cílem bylo učinit z EU do roku 2010 „nejvíce dynamickou a konkurenceschopnou znalostní ekonomiku světa s udržitelným růstem, větším počtem kvalitnějších pracovních míst, větší sociální kohezí a ochranou životního prostředí“, a to cestou provádění strukturálních změn prosazovaných jak na úrovni Společenství, tak na úrovni jednotlivých členských států.

---

⁸ Euroskop. EU ve 21. století [online]. 2010 [cit 2010-12-10]. Dostupný z [www: http://www.euroskop.cz/8890/sekce/eu-ve-21-stoleti/](http://www.euroskop.cz/8890/sekce/eu-ve-21-stoleti/)

EU prosazuje své hodnoty a zájmy v celém světě, je největším světovým obchodním blokem a největším poskytovatelem pomoci pro rozvojové země. K zachování svobody, bezpečnosti a prosperity v Evropě je zapotřebí, aby EU jakožto globální aktér plně využívala svůj potenciál. V globalizovaném světě nemůže žádná země sama čelit problémům v oblasti zajištění energie, změny klimatu, udržitelného rozvoje, konkurenceschopnosti a terorismu. Jejich řešení může přinést pouze EU jako celek.

Lisabonská smlouva přináší dvě významné institucionální změny, jež mají značný dopad na vnější činnost EU a na posílení její pozice ve světovém dění: zřízení funkce „stálého“ předsedy Evropské rady, jenž je jmenován na obnovitelné funkční období dvou a půl roku, a funkce vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, který je zároveň místopředsedou Komise a zajišťuje soudržnost vnější činnosti Unie. Tyto dvě nově vzniklé funkce mají za cíl posílit funkci Evropské unie jako globálního aktéra v mezinárodních vztazích. Odpovídá tomu politická rétorika v Evropě, přičemž zejména v posledních pramenech evropského práva (Smlouva z Nice a Lisabonská smlouva) se stále častěji skloňují výroky o globální odpovědnosti unie (Fiala, Pitrová, 2009). Podle této definice, vyjádřené zejména v Lisabonské smlouvě, nemá být EU jen globální mocností, ale především „jinou“ alternativou vůči ostatním aktérům, která má na základě svých kulturních kořenů, své historie a institucionálních rámcových podmínek šířit pozitivní hodnoty a která upřednostňuje společné normy nad národními zájmy. Odborníci na mezinárodní vztahy, ale i novináři se snaží tuto specifickou roli unie popsat pojmy jako soft power (Nye, 2004), „civilní“ či „sametová moc“ (velvet power), „normativní prostor“ či „Skandinávie světa“. V tomto pojetí má být Evropská unie „lepším“ globálním aktérem – zejména „lepším“ než ti aktéři, kteří vyznávají násilí jako jednu z metod řešení konfliktů - a jedním z mála pozitivních příkladů uskutečnění koncepce supranacionality (Drulák, 2003).

Smlouva dále zavádí právní subjektivitu Unie, která EU umožňuje uzavírat mezinárodní dohody a vstupovat do mezinárodních organizací. EU proto může vystupovat a jednat jako jediný subjekt.

2.2.2 Ekonomická výkonnost EU

Evropská unie patří k ekonomicky nejsilnějším a nejvyspělejším oblastem světa. Vytváří téměř 21 % celkové světové produkce, přičemž v dané oblasti žije pouze 7,3 % světové populace. Obdobnou ekonomickou silou je také současná eurozóna, do které spadá 12 z 27 členů EU. V eurozóně se vyprodukuje 16 % celkové světového produktu a žije zde 5 % obyvatel této planety.

Ekonomická síla země je dána celkovým množstvím vyrobené produkce. Celkový hrubý domácí produkt v roce 2000 jak ukazuje následující tabulka (tab.č. 1) představoval v eurozóně 6 553 mld. euro, v Evropské unii jako celku to bylo 8 526 mld. euro. Srovnáme-li na základě tohoto ukazatele ekonomickou sílu Evropské unie s jejími největšími ekonomickými konkurenty, vidíme, že v USA se vyrobí více, činí to 10 709 mld. euro, ale v Japonsku méně, 5 145 mld. euro.

Tabulka č. 1: Celkové HDP v roce 2000 (v mld. euro)

	Eurozóna	EU 15	US	Japonsko
HDP	6 553	8 526	10 709	5 145

Zdroj: Eurostat, <http://europa.eu.int/comm/eurostat>

Podíváme-li se na následující tabulku (tab. č. 2), která přibližuje procentuální růst hrubého domácího produktu v Evropské unii v letech 1996-2005, je z tabulky zřejmé, že do roku 2000 budování jednotného trhu, liberalizace obchodu mezi jednotlivými členskými státy byla přínosem ke každoročnímu růstu produkce. Avšak po roce 2002 dochází ke zpomalování ekonomického růstu EU jako celku na rozdíl od jejích největších konkurentů USA a Japonska. Na toto zpomalení tempa růstu HDP měl silný vliv ekonomický propad v Německu, kdy v roce 2003 dochází dokonce k meziročnímu poklesu ekonomické výkonnosti.

Tabulka č. 2: Hrubý domácí produkt – roční přírůstek ve stálých cenách (v %)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
EU15	1,7	2,6	3,0	2,9	3,6	1,8	1,1	0,9	2,1	2,4
Německo	0,8	1,4	2,0	2,0	2,9	0,8	0,2	-0,1	1,6	1,8
Francie	1,1	1,9	3,5	3,3	4,0	2,2	1,0	0,5	2,4	2,4
Británie	2,7	3,3	3,1	2,8	3,8	2,1	1,6	2,2	3,4	2,7
Japonsko	3,4	1,9	-1,1	0,1	2,8	0,4	-0,3	2,5	4,5	2,8
USA	3,7	4,5	4,2	4,4	3,7	0,8	1,9	3,0	4,4	3,7

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, <http://www.mfcr.cz/MakroPre/CZ/2001-4/GT11.htm>

Struktura ekonomiky EU, popřípadě eurozóny je rozdílná než u jejího největšího konkurenta USA. Největší podíl na tvorbě HDP má v EU průmysl včetně těžebního průmyslu a výroby energie (22,8 %), v USA (17 %). Rozdílný podíl na HDP je také u veřejné správy a

obran, kde v EU se daný sektor podílí na tvorbě HDP 21,5 %, zatímco v USA pouze 12,1 % (Kloudová, 2007).

Největší rozdíl v tvorbě HDP v sektorovém pojetí je u finančnictví. Zatímco největší část přidané hodnoty v EU se vyrobí v oblasti průmyslu, tak v USA to je v oblasti finančnictví. Sektor financí se v EU podílí na tvorbě HDP pouze 27 %, přičemž v USA téměř 41 %. Malý podíl na tvorbě HDP má zemědělství, kde v EU tvoří pouze z 2,1 % HDP, v USA z 1,4 %.

Co se týče životní úrovně, v Evropské unii patří k nejvyšším na světě. Jedním z ukazatelů, které mohou charakterizovat životní úroveň je podíl hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele.

V roce 2009, jak ukazuje následující tabulka (tab. č. 3), představoval HDP na obyvatele (v PPS) v eurozóně 108 euro, v Evropské unii jako celku to bylo 115 euro. Srovnáme-li na základě tohoto ukazatele životní úroveň mezi Evropskou unií a jejími největšími ekonomickými konkurenty, vidíme, že v USA a v Japonsku se vyrobí na jednoho obyvatele více. Dle těchto údajů je vyplývá, že životní úroveň obyvatel Evropské unie zaostává za životní úrovní v Japonsku a v USA. Z následující tabulky (tab. č. 3) také vidíme, že se tu vyskytuje i určitý rozdíl mezi EU a eurozónou.

Tab č. 3. HDP na 1 obyvatele v PPS rok 2009

v euro	Eurozóna	EU 15	USA	Japonsko
HDP/obyv.	108	111	148	108

Zdroj: Eurostat, <http://europa.eu.int/comm/eurostat>

2.2.3 Zahraniční obchod EU

Evropská unie, vědoma si svého globálního významu v hospodářském a obchodním měřítku, využívá svoji sílu v zájmu jiných, jakož i sebe samotné. EU podporuje prosperitu a demokratické hodnoty po celém světě. Tím rovněž pomáhá upevňovat stabilitu a blahobyt občanů na svém území. Integrace nových zemí do EU posiluje její úlohu na mezinárodní scéně. EU je největší obchodní silou na světě; je rovněž největším zdrojem pomoci rozvojem zemím.

Obchodní výměna je velmi důležitá pro zdravý vývoj ekonomiky jakožto celku. Evropská unie je největší obchodní silou na světě s 20% podílem na světovém vývozu a dovozu. Největším obchodním partnerem EU jsou Spojené státy americké, následované Čínou a Ruskem. Dvousměrné obchodní toky plynoucí přes Atlantik dosahují téměř 400 miliard eur ročně (Klvačová, 2004).

I přes různé rovnocenné vztahy mezi Evropskou unií a výše zmiňovanými státy, dominuje její obchodní spolupráce právě s USA. K intenzifikaci tohoto vztahu dochází od samého počátku 90. let, kdy v listopadu 1998 byla přijata Transatlantická deklarace, jejíž principy přesahují čistě ekonomické vazby. Za španělského předsednictví v roce 1995 byl v Madridu vyhlášen tzv. Akční plán EU a USA pro vytvoření nového transatlantického trhu s postupným odstraňováním překážek volného pohybu produktu a kapitálu⁹. V roce 1997 byly uzavřeny dohody mezi USA a EU o celní spolupráci. V květnu 1998 bylo uzavřeno Transatlantické ekonomické partnerství, které oproti původním návrhům neposiluje vzájemné bilaterální vztahy na úkor jiných subjektů, ale těžiště veškerého zájmu přesouvá do multilaterální oblasti v rámci WTO (Kučerová, 2003). Kromě toho se nezmiňuje o termínu 2010. Tento i tak ambiciózní plán se ale zatím vytratil do ztracena, neboť banánová válka, která vypukla v roce 1998, vzájemné obchodní vztahy zkomplikovala. Kromě toho politická výměna vládní administrativy v USA v roce 2001 vzájemné vztahy s Unií taktéž nezjednodušila¹⁰. Nicméně, neexistuje jednostranných viníků, k porušování volné soutěže dochází ve vzájemných vztazích oboustranně a tudíž lze tyto obchodní vztahy označit za reálně rovnocenné.

I přes všechny překážky vedl otevřený obchod mezi členskými státy EU k vytvoření jednotného evropského trhu s volným pohybem lidí, zboží, služeb a kapitálu. Unie proto stojí v popředí snah o další liberalizaci obchodu na celosvětové úrovni ku prospěchu jak bohatých, tak chudých zemí. Kromě toho si je EU vědoma jistého pokulhávání za USA a Japonskem v realizaci obchodních zisků, tak se snaží tyto ztráty kompenzovat udržováním vlivu v mimoevropských regionech rozsáhlým systémem obchodních preferencí.

---

⁹ Návrh Transatlantického trhu předpokládal mezi USA a EU do roku 2010 eliminaci cel a vytvoření zóny volného obchodu u průmyslových produktů ve sféře služeb. Nicméně pro odpor některých evropských států, především Francie, nedošlo k realizaci.

¹⁰ např. veto Kjótského protokolu, zavedení ochranných cel na dovozy ocele do USA, exportní dotace americkým producentům apod.

2. 3 Veřejné mínění neevropských států ohledně EU

Třebaže se euro za posledních několik let stalo v mezinárodním obchodě důstojnou konkurencí americkému dolaru a Evropská unie vynaložila a vynakládá značné finanční prostředky na publikování informačních materiálů, brožur či jiných prezentací, včetně těch o strukturální pomoci rozvojovým zemím prostřednictvím speciálních podpůrných programů, je zřejmé, že je na globálním poli dosud známá jen velmi málo. Tak například v Číně proběhl v roce 2001 výzkum, podle něhož udalo jen 23 procent Číňanů, že o EU něco vědí, přičemž většina deklarovala jen povrchní informace¹¹. Podobné znalosti byly „naměřeny“ také ve výzkumu v Indii. Zde zůstává nadále dominantní vliv americké kultury, a to i přesto, že se unie snaží s touto zemí na různých úrovních otevírat a následně podporovat výměnné programy a ekonomické projekty. Většina indických studentů se tak nadále při plánování své kariéry primárně orientuje na USA a nikoli na unii. Přitom oslabit dosavadní dominantní postavení USA v této oblasti, si EU vytyčila jako velký cíl.

Lepšího výsledku bylo dosaženo při dotazování v Jižní Africe a Brazílii, unie byla v roce 2004 známá pro 45 procent Jihoafríčanů a 43 procent Brazilců¹². Jihoafríčané vědí například více o OSN, Světové bance či jiných – jim bližších – regionálních uskupeních jako Africké unii. V Brazílii byla EU známější než například Světová obchodní organizace (WTO) nebo NAFTA.

V zemích Latinské Ameriky dosahuje znalost unie nižších hodnot: jen 21 procent obyvatel¹³ Venezuely vědělo v roce 2004 o Unii alespoň základní údaje, podobné výsledky vykazují také další země jako Mexiko. Co se týče celkového dojmu unie, tak pozitivně ji v regionu Latinské Ameriky hodnotí v průměru každý třetí občan z těch, kteří o ní mají povědomí. U většiny z této skupiny však převládají indiferentní znalosti. Nejvyšších hodnot v Americe unie získala v USA, kde ji zná každý druhý občan.

Bez ohledu na region, v němž se šetření uskutečnila, můžeme konstatovat, že povědomí o unii mají především intelektuálové a politické a ekonomické elity. Nejčastěji jsou to ti, kdo mají s Evropou nějakou formu kontaktu. Jen malá část dotazovaných z různých zemí světa se domnívá, že Evropská unie je politicky úspěšným a důvěryhodným globálním

---

¹¹ Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. Dostupný z www.cvvm.cas.cz/upl/nase_spolecnost/100109s_Evropska_unie_jako....pdf

¹² Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR. Dostupný z www.cvvm.cas.cz/upl/nase_spolecnost/100109s_Evropska_unie_jako....pdf

¹³ www.latinobarometro.org

aktérem. Výrazně pozitivněji se k podobě EU stavějí Američané, platilo to zejména za prezidenta George W. Bushe, kdy se Spojené státy netěšily v mezinárodní politice dobrému renomé a kdy se proti Bushovi otočilo i veřejné mínění ve vlastní zemi. Příznivě se vyvíjí veřejné mínění v Číně, unii pozitivně hodnotilo v roce 1990 30 procent z těch dotazovaných, kteří ji znali. V roce 2001 to bylo 40 procent a o tři roky později již 77 procent. S ohledem na intenzivní hospodářské vztahy s Čínou můžeme usuzovat, že dochází k celkovému posilování tohoto trendu.

Další zajímavou perspektivu nabídl výzkum berlínské Bertelsmannovy nadace „World Powers in the 21st Century“ z roku 2006. Plyne z něho, že EU je jen pro malou menšinu veřejnosti ve vybraných zemích světa nahlížena jako významná mocnost. Za globální mocnost ji označilo jen 7 procent Indů, což byl nejnižší výsledek ve sledovaných zemích. Nejpozitivněji byla unie hodnocena Japonci (25 procent). Dotazování se soustředilo také na to, jakou roli bude EU sehrávat v budoucnosti (za dvacet let) a celková prezentace unie tady není dobrá. Celkově se posiluje pohled na USA coby jediné světové supervelmoci, přičemž světová veřejnost očekává v budoucnu zejména „soupeření“ s Čínou.

Z šetření vyplývá jasná souvislost mezi znalostmi o EU a jejím hodnocení a dosaženým vzdělanostním stupněm, socioekonomickým zázemím a povoláním. EU je v různých šetřeních považována za globálního aktéra zejména příslušníky elit. Obraz unie je přitom z velké části utvářen na základě toho, jak jsou vnímány největší členské země EU. Vliv zde mají například dřívější koloniální vazby (v případě Velké Británie a Francie), hospodářská výměna (ovlivňuje např. pozitivní hodnocení Německa u Číňanů atd.) či kulturní styky. Kromě Británie a Francie patří k těmto „vůdcům“ unie ještě Německo. Evropská unie je často hodnocena jako „vedlejší produkt“ nejmocnějších členských států. V souvislosti s rozšířením o postkomunistické země včetně ČR se poněkud prosazuje povědomí o otevřenější „multikulturní“ unii, která je méně západní a která přijetím nových členů více dbá o vyrovnávání ekonomických a jiných standardů v Evropě.

2.4 Shrnutí

Evropská unie má za sebou třicetiletou historii úspěšného rozšiřování o nové státy a území. Nyní má 27 členů s více než 470 miliony občanů. Jde o velkolepý projekt sjednocení evropského kontinentu, rozděleného po poslední světové válce, který je spojen s obavami obyčejných lidí, kteří se ptají, jaký má rozšiřování dopad na jejich každodenní život a životní úroveň.

Je nepochybné, že na Evropské unii lze jako na jakémkoli uspořádání nalézt řadu slabých míst, spoustu nadměrné byrokracie a nedořešené záležitosti. Její strategická vize jde bezesporu správným cílem, i když už sama triáda cílů jako je vysoká konkurenceschopnost, vysoká zaměstnanost a vysoká sociální koheze je ve své podstatě konfliktní a její plnění bude náročné na vyvažování vzájemných vazeb, aby nedošlo k preferenci jednoho z cílů před ostatními. Také horizont stanovené Lisabonské strategie a její kvantitativní cíle se ukázaly jako málo splnitelné, nejen kvůli tomu, že dohánění Spojených států trvá desetiletí a Evropa zaostává stále za Amerikou, ale také kvůli tomu, že do Evropské unie vstoupilo deset států s nižší hospodářskou výkonností a nutně snížilo její průměrnou výkonnost.

Přesto klady integrace převažují, což potvrzuje historie i současnost. Evropská unie zabezpečila svým členům bezpečnost, mír a stabilitu a také svým makroekonomickým, právním a institucionálním rámcem podporuje udržitelný rozvoj, v němž si každý stát zachová svou národní tvář.

3. Ekonomický vývoj Řecka po vstupu do Evropské unie

3.1 Charakteristika Řecka

Řecko, oficiálně Helénská republika, je stát ležící v jižní Evropě - na jihu Balkánského poloostrova a rozkládající se na ostrovech v Egejském, Středozemním a Jónském moři s rozlohou 131 940 km². Jeho sousedy jsou Albánie, bývalá jugoslávská republika Makedonie, Bulharsko a Turecko. Hlavním městem Řecka jsou Athény. Řecko se člení do 13 krajů a na 1 oblast se zvláštním statutem¹⁴. Řecko je parlamentní republikou v čele s prezidentem. Tato státní forma je zakotvena v ústavě, která byla schválena 9. 6. 1975 a v platnost vstoupila 11. 6. 1975. Řecký parlament je jednokomorový a zasedá v něm 300 poslanců. Hlavou řeckého státu je prezident republiky.¹⁵ Tento je arbitrem státních institucí a spolu vykonavatelem moci zákonodárné (spolu s parlamentem) a výkonné (spolu s vládou). Oficiálním jazykem je řečtina (úředním jazykem je novořečtina) a oficiální měnou je euro.

Dle údajů Eurostatu činil k 1.1. 2007 počet obyvatelstva 11 169 100 a k 1.1.2008 vzrostl o 43 000 na celkových 11 215 000. K tomuto nárůstu došlo především zásluhou zvýšeného počtu přistěhovalců (cca 41 000) a méně přirozenou cestou (počet narození 110 000, počet úmrtí 107 000). K 1.1.2009 se dle řeckých statistik odhaduje počet obyvatel na 11,262 mil. V hlavním městě Řecka – v Athénách žije okolo 3 800 000 obyvatel.

Dle údajů z řeckého statistického úřadu, jež se vždy odvolává na poslední sčítání obyvatelstva v roce 2001 činil k 1.7.2009 odhad 11,282 mil. obyvatel.

Tab č. 4 . Vývoj řeckého obyvatelstva (v mil.)

Rok	1920	1940	1951	1991	2001	2009
Počet obyvatel	5, 016	7, 344	7, 632	10, 256	10, 964	11, 282

Zdroj: Hellenic Statistical Authority (EL.STAT.). Statistical database [online]. 2010 [cit 2010-12-25]. Dostupný z WWW: <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-database>

¹⁴ Zcela zvláštní správní jednotkou je tzv. mnišská komunita na hoře Athosu „Agion Oros“. Vstup na toto území je povolen pouze osobám mužského pohlaví na základě zvláštního povolení, které vydává Ministerstvo zahraničních věcí Řecka v Athénách nebo v Thessaloniki/Soluni.

¹⁵ Funkci prezidenta republiky v současnosti zastává Karolos Papoulias (poprvé byl zvolen do funkce prezidenta dne 8. 2. 2005; dne 3. 2. 2010 byl znovu zvolen do druhého funkčního období většinou 266 z 298 přítomných poslanců a dne 12. 3. 2010 složil slib prezidenta Řecké republiky).

Z tab. č. 4 vidíme, že počet obyvatel se postupem let neustále zvyšuje, nejnovější prognózy ukazují, že počet řeckých obyvatel by měl do roku 2015 dosáhnout na 11,4 milionů obyvatel.

Současný přírůstek zákonného počtu obyvatel je pouze 0,5 % a od roku 1991 činí přírůstek celkově 6,9 %, který je tvořen převážně ekonomickými přistěhovalci, kteří v r. 2009 představovali zhruba 8,1 % obyvatel.

3. 2 Vývoj Řecka před vstupem do Evropské unie

Řecká hospodářská politika prošla v letech po roce 1945 poněkud chaotickým společensko politickým obdobím. Situace se zklidnila až po roce 1974, kdy se do čela vlády dostali socialisté a setrvali ve vládě po tři desetiletí. Logicky se jejich vládní program vtělil i do praktikované hospodářské politiky.

Byl přijat program nacionalizace, resp. etatizace, jenž ale nepřinesl očekávané výsledky a ani v komparaci s podobnou strategií ve Francii, Itálii či Británii nebyl příliš efektivní. Zvyšování podílu řeckého státního sektoru vedlo v konečném důsledku k poklesu investic a reálného růstu. V rámci svých opatření přistoupilo také Řecko k regulaci cen a důchodů a k poměrně rozsáhlým veřejným výdajům a to včetně státních investic. Fiskální expanze při klesajících rozpočtových příjmech vedly ke kumulaci veřejného dluhu.

Řecko patří k těm státům, kde samotné přistoupení bylo umožněno z toho důvodu, aby nebylo ohroženo prohlubování vztahů v rámci projektu evropské integrace.

Bývalá antická velmoc patří k méně hospodářsky rozvinutým zemím, navíc v době sbližování se s ES byla značně politicky a bezpečnostně nestabilní. Zajímavou byla pro Evropskou unii pro své geopolitické postavení na Balkáně, jež sdílelo jednak s obávaným Tureckem, tak i s komunistickými státy.

V šedesátých a sedmdesátých letech minulého století se Řecko výrazně orientovalo na USA a NATO, nicméně začalo budovat mezinárodní vztahy i v Evropě. Na kontinentu si Athény mohly vybrat mezi ES a EFTA. Zvolily ES, protože bezpečnostní situace Řecka vyžadovala hlubší a užší spolupráci.

O asociační dohodu s možností plného členství v ES požádalo Řecko v roce 1959. Asociační dohoda byla koncipována tak, aby co nejvíce pomohla řeckému hospodářství a bylo z ní patrné, že nejdůležitějším motivem integrace Řecka ze strany ES bylo posílit

bezpečnostní situaci ve středomořském regionu. Asociační dohoda byla s Řeckem podepsána v roce 1961 s tím, že nestanovila časový horizont vstupu Athén do ES, protože Řecko ještě ani v roce 1961 nemohlo být považováno za demokratický, právní stát, a to zejména díky tzv. „bezpečnostním zákonům“. Dále zde ještě existovala obava, že pokud Athény dostanou přísliben vstup do Evropské unie a tento příslib se stvrdí i určeným datem tohoto vstupu, Turecko bude také chtít znát datum svého možného přistoupení a tato okolnost naruší křehké vztahy mezi oběma státy. Tyto obavy se nakonec ukázaly jako neopodstatněné.

3.3 Vstup Řecka do Evropské unie

Řecko bylo první zemí se zkušeností s autoritativním režimem, která se přidala k Evropské unii. Svoji první žádost o vstup do Společenství podalo Řecko již v roce 1961, plány na zapojení do evropských struktur však zhatilo nastolení vojenské diktatury v roce 1967. Vztahy s EU byly opět navázány až po obnovení demokracie v roce 1974.

V roce 1974 v Řecku padl autokratický polovojenský režim a nastoupila demokratická vláda. Z ekonomického hlediska to nebyl žádný velký úspěch – kombinace ropných šoků a neochoty k hospodářským reformám (zejména odstraňování přebujelé státní kontroly) vedla k tomu, že Řecko nenastartovalo očekávanou cestu k demokratické prosperitě.

Přístupová jednání Řecka a Evropské unie byla kvůli ekonomické situaci tohoto středomořského státu velmi obtížná. Komise ve svém *acquis* doporučovala pro Athény tzv. přípravné období, které mělo předcházet klasickým přechodným obdobím. Podpora řeckého členství mezi členy ES byla však tak silná (například ze strany Německa, Francie a Velké Británie), že bylo od přípravného období upuštěno. Tak silná podpora Řeků měla svůj důvod. Francie je podporovala ze dvou hledisek. Idea sjednocené Evropy měla bez athénské obyvatel jedno negativum, a to, že Řecko bylo chudým státem, posilovalo se však tak postavení Francie v rámci ES, které díky prvnímu rozšíření utrpělo. Německo společně s Velkou Británií oceňovalo aktivní přístup Řecka v NATO. Poté, co z těchto důvodů bylo odmítnuto přípravné období, nastala přístupová jednání, jež byla ze strany Řecka poznamenána značným spěchem, aby řecké vyjednávací pohovory nebyly sjednoceny s vyjednáváním Španělska a Portugalska. Tento spěch zapříčinil, že Řecko mnohdy nedůsledně hájilo své zájmy.

Podpisem Aténské dohody ze dne 28. 5. 1975, resp. jejím schválením Radou EU, se Řecko stalo desátým členem Evropského společenství. Dohoda nabyla účinnosti 1. 1. 1981.

Zásadní důvody Řecka k přistoupení do Evropské unie:

- 1) Řecko od vstupu do Evropské unie očekávalo posílení stability svého demokratického a politického systému a zejména pak zvýšení transparentnosti svých institucí.
- 2) Řecko se snažilo prosazovat svou nezávislost a postavení v rámci regionálního a mezinárodního systému, stejně jako její „pravomoc vyjednávat“, a to zejména ve vztahu k Turecku.
- 3) Řecko usilovalo o uvolnění se od své silné poválečné závislosti na USA.¹⁶

Vstup Řecka do Evropské unie znamenal nejen podstatné zvýšení nákladů a nutnost zavedení nových nástrojů regionální politiky, ale také především přehodnocení pravidla hlasování v Radě na základě jednomyslnosti.

3.4 Ekonomický vývoj Řecka v letech 1981 -1991

80. léta 20. století byla v Řecku specifická levicovou protizápadní vládou premiéra Papandrea¹⁷, která žádala revizi vstupních podmínek do EHS a hrozila vystoupením ze Společenství. Papandreouvě vládě se za jeho funkčního období podařilo zhoršit ekonomickou situaci země a to tím, že zarazila ekonomický růst, a to i přesto, že v tomto období byla zavedena expanzivní monetární ale i fiskální politika. Míra inflace v tomto období vzrostla na 20 % ročně. Průměrný vládní deficit vysoce přesahoval 10 % HDP, a to i přes neustále rostoucí transfery z Evropské unie, které přesáhly hranici 4 % HDP. I přesto, že v tomto období ekonomika prudce zpomalila svůj růst, nepodařilo se odstranit nebo alespoň snížit schodek běžného účtu platební bilance.

Následující graf (graf.č. 1) zachycuje míru inflace a nezaměstnanosti v Řecku v letech 1957 až 1991.

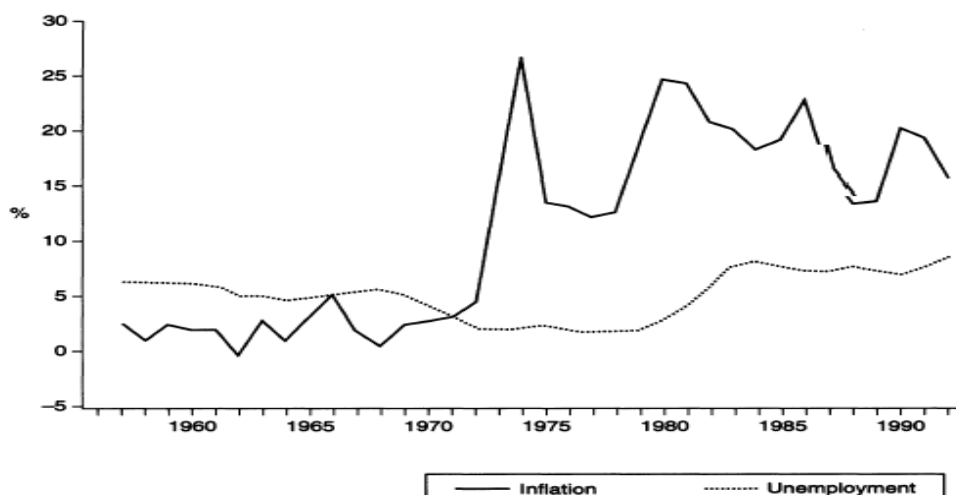
---

¹⁶ Ministry of Foreign Affairs - Greece in the World. The course of Greece in the European Union [online]. 2010 [cit 2010-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/en/US/European+Policy/Greece+in+the+EU/>

¹⁷ Jorgos Papandreu - řecký politik, současný předseda vlády a do 7. září 2010 současně ministr zahraničních věcí Řecka. Zastává také funkci předsedy centrolevicové strany Panhelénské socialistické hnutí (PASOK), kterou založil jeho otec. Od roku 2006 je zároveň předsedou Socialistické internacionály. V letech 1999–2004 zastával post ministra zahraničních věcí, ve dvou obdobích 1988–1989 a 1994–1996 byl ministrem školství a náboženských věcí.

Graf č 1 . Míra inflace a nezaměstnanost v Řecku

Zdroj: The two faces of Janus: institutions, policy regimes and macroeconomic performance in Greece [online]. 2005 - 2010[cit 2010-10-26]. Dostupný z WWW: <http://www.alogoukousis.gr/uploads/files/2008022905033.pdf>

Z grafu č. 1 je patrné, že inflace dosáhla svého vrcholu v letech 1974 až 1975, kdy se její hodnota pohybovala okolo 27 %, výraznější pokles nastal v roce 1990, kdy se inflace pohybovala okolo 13 %. Nezaměstnanost na začátku 80. let vrostla na hodnotu 9 % a koncem tohoto desetiletí se její hodnota mírně snižovala – viz tab. č. 5.

Tab. č. 5 Vývoj nezaměstnanosti v EU-15, EU-11 a v Řecku v letech 1989 – 1991(v %)

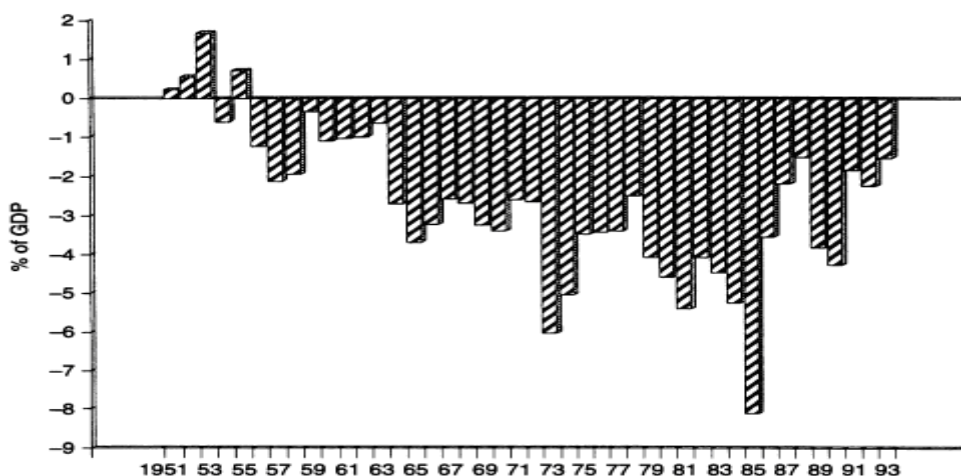
	1989	1990	1991
EU-15	x	x	8,2
EU-11	x	x	8,2
Řecko	6,7	6,4	7,0

Zdroj: KLOUDOVÁ, J. Evropská unie – Historie a současnost ekonomického prostředí. 3. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2007, 38.str..

K opětovnému zvyšování nezaměstnanosti dochází v prvním roce 90. let, kdy se hodnota tohoto ukazatele vzrostla na 7 % a v dalších letech tento růst pokračoval.

Běžný účet se v obvyklých podmínkách vyvíjí procyklicky – v expanzích se zhoršuje, zatímco v období recese se zlepšuje. Řecko však v tomto období dokázalo produkovat vysoké schodky běžného účtu i v průběhu recese. Znázornění hodnot běžného účtu platební bilance Řecka přináší následující graf č.2.

Graf. č. 2 Vývoj běžného účtu platební bilance v Řecku

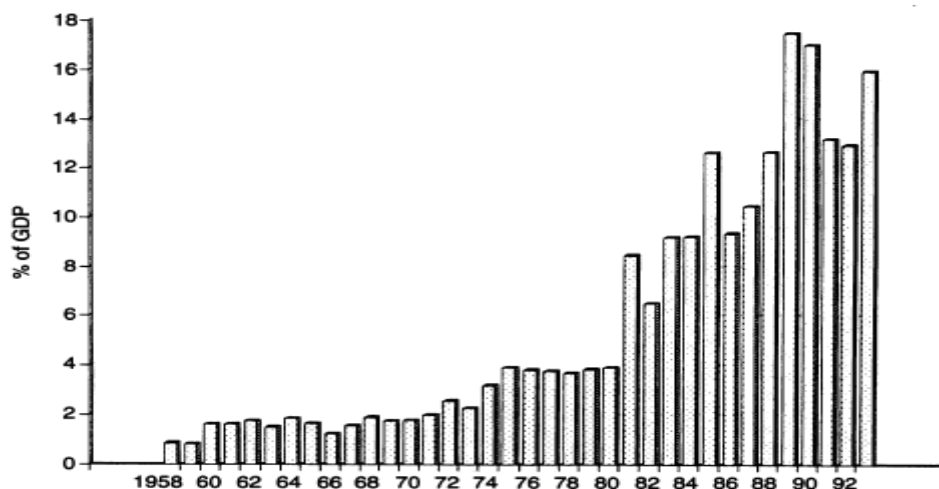
Zdroj: The two faces of Janus: institutions, policy regimes and macroeconomic performance in Greece [online]. 2005 - 2010[cit 2010-10-26]. Dostupný z WWW: <http://www.alogoukousis.gr/uploads/files/2008022905033.pdf>

Co se týče životní úrovně řeckých obyvatel v období po vstupu do Evropské unie, došlo v Řecku ke snížení směrem dolů, které však bylo v dalším období vystřídáno opětovným zrychlením dynamiky spotřeby domácností.

Až do roku 1974 dosahoval schodek vládního rozpočtu udržitelné meze, tato situace se změnila koncem 70. let, kdy demokratické vlády řecké republiky deficit navýšili, ale i přesto ho udržely v rozumných mezích, a to na 4 % HDP. První rok Papandreouvy vlády (1981) schodek státního rozpočtu vzrostl z původních 4 % na 9 % a v roce 1989 už tento schodek dosahoval neudržitelných 18 % HDP. K tomuto alarmujícímu číslu je nutno ještě připočítat další 4 % HDP, které Papandreouva vláda dostávala ve formě transferů z Evropských společenství.

Následující graf č. 3 ukazuje vývoj tohoto schodku v období let 1958 – 1992.

Graf č. 3 Schodek vládního rozpočtu v Řecku

Zdroj: The two faces of Janus: institutions, policy regimes and macroeconomic performance in Greece [online]. 2005 - 2010[cit 2010-10-26]. Dostupný z WWW: <http://www.alogoukousis.gr/uploads/files/2008022905033.pdf>

Nejvyšších hodnot dosahoval schodek státního rozpočtu v letech 1988 až 1992, kdy se pohyboval mezi 76 až 110 %. Není proto divu, že tak vysoké schodky státního rozpočtu vedly k velkému nárůstu státního dluhu – viz tab. č. 6.

Tab. č. 6 Státní dluh (průměrná meziroční změna v %, reálně)

	1985 – 1994
Řecko	77,2
EU celkem	61,2

Zdroj: World Economic Outlook, IMF 2002 (vlastní úprava).

Jak je z tab. č. 6 zřejmé, Řecko dosahovalo v období po vstupu do Evropské unie (1981) vyššího státního dluhu než jaká je povolená hodnota Maastrichtského kritéria¹⁸ vymezující vstup členskými zeměmi Evropské unie do eurozóny. Toto kritérium dává za povinnost kandidátským zemím nepřesáhnout celkový veřejný dluh 60 % HDP. Z důvodu překročení této povolené hranice se později v Řecku začala prosazovat tendence ke snižování tohoto nadměrného státního dluhu.

¹⁸ Maastrichtská kritéria byla stanovena v Maastrichtu v roce 1992 ve Smlouvě o založení Evropského společenství, kdy členskými zeměmi stanovuje pravidla neboli kritéria, která musí splnit, aby se stali členy eurozóny a mohly tak používat měnu euro jako své státní platidlo.

Papandreouova vláda svým neefektivním hospodařením ztížila situaci nejen sobě, ale i vládám, které následovaly. Zatímco v roce 1980, rok před nastolením Papandreouovy vlády, činily úrokové splátky vládního dluhu 2, 4 % HDP, v roce 1990, deset let po zahájení jeho vlády, činily tyto splátky už 12 %. To je pro zemi, s poměrně nízkou ekonomickou výkonností a nedostačující ochotou k tvrdým a zároveň nutným veřejným reformám, téměř neřešitelný problém.

Vytvořit takto destruktivní hospodářskou politiku je svým způsobem umění. Dalo by se říci, že všechno, co následovalo po vládě Papandrea, je už jen jeho dědictvím. Další vlády už jen před sebou tlačily nahromaděné problémy, které se ani jedné z nadcházejících úřadujících vlád nepodařilo vyřešit či alespoň potlačit jejich následky.

3. 5 Ekonomický vývoj Řecka v letech 1992 – 2002

Řecko, zejména v tomto období, vynaložilo mimořádné úsilí při dohánění ekonomické výkonnosti členských zemí Evropské unie. Jedním z těchto důvodů bylo to, že Řecko se chtělo stát členem eurozóny a mít společnou evropskou měnu s ostatními státy EU.

Rychlost, s níž akcelerovala řecká ekonomika, po jejím vstupu do EU do konce roku 2002, lze nejlépe popsat relativním srovnáním ke zvolenému základnímu období. Tímto způsobem lze dojít ke vzájemné porovnatelnosti ekonomického výkonu v delším časovém horizontu. Komparace zahrnuje tři evropské země, které vstoupily do Evropské unie v 80. letech – Řecko, Portugalsko a Španělsko a hodnoty za EU-15.

Pokud zvolíme za toto základní období rok 1992, pak z údajů z Eurostatu plyne, že největšího pokroku v růstu HDP za léta 1992 až 2002 dosáhlo Řecko (+ 39,7 %) následované Španělskem (+ 36,5 %) a teprve poté Portugalskem (+ 23,2 %). U všech těchto zemí byly dosažené přírůstky v uvedeném časovém období vyšší než růst, který dosáhla EU-15 (+ 21,6 %).¹⁹

I přes nejsilnější akceleraci ekonomiky Řecka v období 1992 – 2002 byla z dlouhodobého hlediska výrazně lepší ekonomika Španělska – dokázala totiž z podstatně nižší úrovně v roce 1980 zvýšit do roku 2002 své HDP o 67 bodů, zatímco řecká ekonomika za stejné uvedené období zvýšila své HDP o 49,9 bodů.²⁰ Z tohoto údaje je zřejmé, že

---

¹⁹ Český statistický úřad. Rychlost růstu ekonomik vstupní vlny 80. let a komponent HDP v bazickém vyjádření [online]. 2010 [cit 2010-10-25]. Dostupný z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/\\$File/15280504.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/$File/15280504.pdf)

²⁰ Český statistický úřad. Rychlost růstu ekonomik vstupní vlny 80. let a komponent HDP v bazickém vyjádření [online]. 2010 [cit 2010-10-25]. Dostupný z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/\\$File/15280504.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/$File/15280504.pdf)

akcelerační účinek vstupu do Evropské unie se v Řecku projevil opožděně. Následující tabulka (tab. č. 7) ukazuje vývoj míry růstu reálného HDP v třech zvolených zemích a EU 15.

Tab. č. 7 Míra růstu reálného HDP v Řecku, Portugalsku, Španělsku a v EU 15 v letech 1995 – 2002 (v %)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Řecko	2,1	2,4	3,6	3,4	3,4	4,5	4,2	3,4
Španělsko	5,0	2,4	3,9	4,5	4,7	5,0	3,6	2,7
Portugalsko	4,3	3,7	4,4	5,0	4,1	3,9	2,0	0,7
EU - 15	2,4	1,7	2,7	3,0	3,1	3,9	1,9	1,2

Zdroj: Eurostat 2010 [cit 2010-10-26]. Dostupný z www:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&code=tsieb020>
(vlastní úprava)

Z pohledu na přírůstky hrubé tvorby fixního kapitálu jako složky HDP určující investiční klima v ekonomice plyne do jisté míry zajímavé zjištění. Největšího růstu investice měřeno ve vztahu k základnímu období – tj. k roku 1992, dosáhlo ze sledovaných zemí Řecko. V roce 2002 dosáhl index hodnoty 203, 3 bodu. Druhý nejsilnější růst investice zaznamenalo Španělsko (+ 61,3 %) a třetí Portugalsko (+ 46 %), u něhož se projevil pokles zaznamenaný v letech 2002 – 2003.²¹ Ve všech třech případech byl však přírůstek hrubé tvorby fixního kapitálu vyšší než v uskupení EU–15 (+ 26,7 %).

Dynamika výdajů na konečnou spotřebu domácností Řecka, Španělska a Portugalska byla v období 1992 – 2002 pomalejší ve srovnání s dynamikou investic a dynamikou celé ekonomiky měřené přírůstkem HDP. Vesměs však jen o několik bodů předstihovala růst spotřeby domácností za průměrem uskupení EU–15. Druhý největší přírůstek v roce 1995 zaznamenala spotřeba domácností ve Španělsku – o 30,3 % (koncový rok 2003), dále v Řecku (o 29,9 %, koncový rok 2004) a Portugalsku (o 26,2 %, koncový rok 2004).²²

Integrace Řecka, Španělska a Portugalska směrem k evropské a globální ekonomice není tak těsná jako u jiných evropských zemí (např. jako u České republiky), protože řecká ekonomika je podstatně méně otevřená. Je proto zajímavé sledovat, zda vstup do Evropské

²¹ Český statistický úřad. Rychlost růstu ekonomik vstupní vlny 80. let a komponent HDP v bazickém vyjádření [online]. 2010 [cit 2010-10-25]. Dostupný z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/\\$File/15280504.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/$File/15280504.pdf)

²² Český statistický úřad. Rychlost růstu ekonomik vstupní vlny 80. let a komponent HDP v bazickém vyjádření [online]. 2010 [cit 2010-10-25]. Dostupný z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/\\$File/15280504.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/$File/15280504.pdf)

unie s odstraněním celních a dalších administrativních překážek stupeň otevřenosti těchto ekonomik posílil. Pro toto sledování jsem si vybrala ukazatel tomuto nejbližší – vývoz.

Vývoz ze Španělska byl v roce 2002 vyšší proti roku 1995 o více než čtyři pětiny (o +83,7 %), vývoz z Řecka o více než tři čtvrtiny (o +78,9 %). V případě španělské ekonomiky jde o rychlejší dynamiku ve srovnání se španělským HDP a jeho dalšími dvěma komponentami sledovanými v této kapitole (investice, spotřeba domácností). V případě Řecka vzrostl za toto období vývoz i přes silnou dynamiku ekonomiky pomaleji ve srovnání s investicemi, které se za tu dobu zvýšily o 106,3 %. Portugalská ekonomika zaznamenala v uvedeném období zvýšení exportu o více než polovinu (o 58,6 %), což je o něco menší přírůstek než u dvou uvedených zemí. Je také nižší ve srovnání s nárůstem exportu za země EU-15, který se za období 1992-2002 zvýšil o dvě třetiny (o 66,8 %). I tento vývoj potvrzuje ochablou výkonnost portugalské ekonomiky po roce 2001, protože při pohledu na období předcházející srovnatelné základně (1988-1995) je zřejmé, že portugalský export rostl rychleji než vývoz řecké ekonomiky (Kloudová, 2007).

Bezprostřední účinek vstupu do Evropské unie byl velmi nepřesvědčivý v případě Řecka, jednoznačně příznivý byl v případě Španělska. Vývoj dynamiky exportu u zemí Řecka, Portugalska a Španělska nepotvrzuje bezprostřední pozitivní vliv po vstupu do Evropské unie. Navíc celé období od počátku členství do roku 2002 nedošlo k výrazně většímu otevření ekonomik těchto zemí (Kučerová, 2003).

3.6 Vstup Řecka do eurozóny a plnění maastrichtských kritérií

Cesta Řecka k jednotné měně však byla pro kolébku evropské kultury trnitější, než pro ostatní státy přistupující do eurozóny. Na přelomu tisíciletí se ekonomika zlepšovala s tím, jak vláda zpříšňovala rozpočtovou politiku Řecka v přípravě na vstup do eurozóny.²³ Razantní problém mělo Řecko se splněním maastrichtských kritérií, jejichž dosažení je pro všechny žadatele základní podmínkou pro přijetí eura jako oficiálního platidla. Všechna zásadní kritéria země splnila takřka na poslední chvíli, v roce 1999, a to zejména kritérium pro deficit veřejných financí.

---

²³ V roce 1996 nahradil Kostas Simitis v čele strany a vlády Andrease Papandrea. Simitis nastolil restriktivní politiku a snažil se zlepšit hospodářskou situaci snižováním veřejných výdajů a inflace, tak aby řecká ekonomika přizpůsobila maastrichtským kritériím.

Následující tabulka (tab. č. 8) ukazuje vývoj salda veřejných rozpočtů v zemích eurozóny v letech 1995 – 2003.

Tab. č. 8 Saldo veřejných rozpočtů v zemích eurozóny (v % HDP)

	1999	2000	2001	2002	2003
Belgie	-0,4	0,2	0,5	0,1	0,3
Německo	-1,5	1,3	-2,8	-3,5	-3,9
Řecko	-1,8	-2,0	-1,4	-1,4	-3,2
Španělsko	-1,2	-0,9	-0,4	-0,0	0,3
Francie	-1,8	-1,4	-1,5	-3,2	-4,1
Irsko	2,4	4,4	1,1	-0,2	0,2
Itálie	-1,7	-0,6	-2,6	-2,3	-2,4
Lucembursko	3,5	6,3	6,3	2,7	-0,1
Nizozemsko	0,7	2,2	-0,0	-1,9	-3,2
Rakousko	-2,3	-1,5	0,2	-0,2	-1,3
Portugalsko	-2,8	-2,8	-4,4	-2,7	-2,8
Finsko	2,2	7,1	5,2	4,3	2,3

Zdroj: KVLÁČOVÁ, E. a kol. Prohlubování evropské integrace. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004.str 78.

Jak vidíme z tab. č. 8 saldo veřejného rozpočtu Řecka činilo v roce 1999 1,8 % HDP. Vykázaný deficit za tento rok byl však zkreslený. Řeční statistici do této hodnoty zapomněli zahrnout zejména výdaje na obranu a mnohé další položky, které by tento deficit více prohloubil. Skutečný deficit podle revize Eurostatu dosáhl v rozhodujícím roce 1999 3,4% (Karpová, 2001), čímž by Řecko nebylo schopno splnit jedno z Maastrichtských kritérií, které členským státům dává za povinnost udržovat nadměrný deficit veřejných rozpočtů na maximální hodnotě 3 % HDP.

Jak vidíme z následující tabulky č. 9 mělo Řecko problémy s udržováním stabilního salda veřejných rozpočtů i před vstupem do eurozóny, kdy se deficit veřejných financí v roce 1993 pohyboval dokonce okolo 13 %, což hluboce překračuje povolený deficit v rámci konvergenčních kritérií.

Tab. č. 9 Saldo veřejných rozpočtů v zemích eurozóny v letech 1992 – 1996 (v % HDP)

	1992	1993	1994	1995	1996
Belgie	-8,0	-7,3	-5,0	-4,3	-3,8
Německo	-2,5	-3,1	-2,4	-3,3	-3,4
Řecko	-11,1	-13,4	-9,4	-10,2	-7,4
Španělsko	-	-	-	-	-4,9
Francie	-4,2	-6,0	-5,5	-5,5	-4,1
Irsko	-3,0	-2,7	-2,0	-2,2	-0,2
Itálie	-10,7	-10,3	-9,3	-7,6	-7,1
Lucembursko	0,2	1,5	2,7	2,1	1,9
Nizozemsko	-4,2	-2,8	-3,5	-4,2	-1,8
Rakousko	-2,0	-4,2	-5,0,	-5,2	-3,8
Portugalsko	-6,0	-8,9	-6,6	-4,5	-4,0
Finsko	-5,6	-7,3	-5,7	-3,7	-3,2

Zdroj: KARPOVÁ, E. Hospodářská situace Řecka před vstupem do Evropské měnové unie. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, str. 79.

Jediné, co na obhajobu tak vysokého deficitu Řecka v letech 1992 – 1996 je možno říci, je to, že ostatní členské země Evropské unie měli v tomto období také nadměrné deficity veřejného rozpočtu (např. Itálie, kdy její deficit veřejného rozpočtu dosahoval v roce 1992 11,1 %). Nicméně tento deficit se podařil Řecku, ale i ostatním členským státům, postupem let snížit na přijatelnou hodnotu.

V roce 2000 Evropská centrální banka a Evropská komise vydaly Konvergenční zprávu, ve které se uvádí, že v roce 1998 byla inflace v Řecku významně snížena, a to na takovou úroveň, že ji lze obecně považovat v souladu s cenovou stabilitou.²⁴ Vývoj roční míry

²⁴ Pod cenovou stabilitou je podle článku 121, odst. 1 Maastrichtské smlouvy chápána taková úroveň míry inflace, která se blíží míře inflace tří členských zemí EU dosahující v tomto indikátoru nejlepších výsledků. Podmínkou je, že země musí udržovat dlouhodobě cenovou stabilitu a takovou průměrnou míru inflace

inlace v zemích eurozóny v letech 1999 – 2003 ukazuje tab. č.10 Dále se v této zprávě ale upozorňuje na skutečnost, že je důležité věnovat pozornost také i skutečnosti, že toto významné snížení inflace bylo zapříčiněno mimo jiné tím, že tento faktor byl částečně ovlivněn i dočasnými faktory²⁵, což mohlo velmi výrazně pomoci Řecku se splněním kritérií, které jim předepisovala Smlouva o založení Evropského společenství čl. 1 - Protokol o kritériích konvergence.

Tab. č. 10 Vývoj roční míry inflace v zemích eurozóny (v %)

	1999	2000	2001	2002	2003
Belgie	1,1	2,7	2,4	1,6	1,5
Německo	0,6	1,4	1,9	1,3	1,0
Řecko	2,1	2,9	3,7	3,9	3,4
Španělsko	2,2	3,5	2,8	3,6	3,1
Francie	0,6	1,8	1,8	1,9	2,2
Irsko	2,5	5,3	4,0	4,7	4,0
Itálie	1,7	2,6	2,3	2,6	2,8
Lucembursko	1,0	3,8	2,4	2,1	2,5
Nizozemsko	2,0	2,3	5,1	3,9	2,2
Rakousko	0,5	2,0	2,3	1,7	1,3
Portugalsko	2,2	2,8	4,4	3,7	3,3
Finsko	1,3	3,0	2,7	2,0	1,3

Zdroj: KVLÁČOVÁ, E. a kol. Prohlubování evropské integrace. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. 212 s. ISBN 80-86418-78-9.

Jak je z výše uvedené tabulky zřejmé, inflace v Řecku se v období let 1999 – 2002 zvyšovala, jen v roce 2003 zaznamenala mírný pokles o 0,5 %. Podobný vývoj inflace zaznamenalo v tomto období i Španělsko a Portugalsko.

Mezi již zmiňované dočasné faktory, které Řecku pomohly k podstatnému snížení inflace patří např. škrtý v nepřímých daních. Tyto škrtý byly zavedeny postupně od října 1998 do konce prosince 1999. Evropská centrální banka odhaduje, že dopad těchto škrtů snížil

---

měřenou v průběhu jednoho roku, která nepřekračuje o více než 1,5 p. b. míru inflace třech členských států dosahujících nejlepších výsledků.

²⁵ The European central bank. Convergence Report 2000 [online]. 2001[cit 2010-11-25]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>

řecký růst spotřebitelských cen okolo 0,9 procentního bodu v průměru a to v průběhu sledovaného období od dubna 1999 do března 2000.²⁶ Přímý klesající vliv těchto škrťů na inflaci se ztratí jeden rok po jejich zavedení a 12-měsíční míra inflace pak bude opětovně vyšší. V tomto smyslu, škrty v nepřímých daních měly pouze dočasný dopad na míru inflace a nepředstavovaly tedy žádný posun směrem k udržitelné cenové stabilitě.

Nicméně i přes všechny tyto problémy a překážky vstoupilo Řecko v roce 2001 s dalšími 11 státy²⁷ Evropské unie do eurozóny a stalo se tak dvanáctým členem Eurozóny. Euro přijalo Řecko v roce 2002 (nejprve v rámci bezhotovostního styku od roku 1999, od roku 2002 pak i v podobě hotovostního styku).

3.7 Řecko a jeho přístup k vybraným evropským tématům

Mezi nejdůležitější evropské téma se v posledních letech řadila ratifikace Lisabonské smlouvy. Smlouvu o ústavě pro Evropu ratifikoval řecký parlament 19. 4. 2005. Při jednání o řešení situace, vyvolané zamítnutím smlouvy v Nizozemí a Francii, Řecko patřilo mezi zastánce této Smlouvy a podporovalo její přijetí. Řecko podporuje Lisabonskou strategii mj. proto, že mezi jednu z jejích priorit patří podpora Společné zahraniční a bezpečnostní politiky.

Co se týče rozšiřování Evropské unie o ostatní balkánské státy, Řecko je v případě osamostatnění Kosova na straně Srbska, neboť se obávalo dominového efektu, který by mohl destabilizovat Bývalou jugoslávskou republiku Makedonie (FYROM) a ve svém důsledku vést k vytvoření „Velké Albánie“. Nejožehavější otázkou jsou pro něj právě vztahy s FYROM, kterou Řecko dosud neuznalo, neboť označení Makedonie odkazuje na severní Řecko a zpochybňuje řeckou územní integritu.²⁸

3.8 Shrnutí

Řecko vynaložilo mimořádné úsilí při dohánění ekonomické výkonnosti zemí Evropské unie. Růstová dynamika výrazně přesahovala průměr EU od poloviny devadesátých let. Dokonce i v letech 2001 a 2002, kdy většina členských zemí utrpěla ztráty v důsledku

---

²⁶ The European central bank. Convergence Report 2000 [online]. 2001[cit 2010-11-25]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>

²⁷ 11 dalších členských států vstupujících do eurozóny - Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko.

²⁸ Euroskop.cz – věcně o Evropě. Řecko [online]. 2005 - 2010[cit 2010-10-26]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/408/sekce/recko-v-evropske-unii/>

globálního zpomalení, pokračovalo Řecko v dobrém tempu. Přesto zůstává hrubý domácí produkt na obyvatele (v paritě kupní síly) stále na dvou třetinách evropského průměru. Reformy, které řecká vláda přijala, jsou správné, ale musejí být prováděny s větší intenzitou.

Je třeba přijmout další reformní opatření zaměřená na zlepšování míry participace a na zvyšování produktivity, která v současnosti dosahuje zhruba 85 % evropského průměru.

Na trhu práce nastala zlepšení ve zdanění a systému vzdělávání. Nicméně je země vzdálena dosažení cílů participace, daných na summitu Lisabonu a Stockholmu. Navíc zaměstnanost se takřka nezvýšila od poloviny devadesátých let, zatímco další členské země zaznamenaly jasná zlepšení. Zdá se, že starší pracovníci využili možnosti odchodu do předčasného důchodu a opustili tak trh práce. Pozornost je také třeba věnovat rozvoji znalostní ekonomiky, protože Řecko si v tomto ohledu nevede dobře.

Pro soulad s Lisabonskou strategií by Řecko mělo zvýšit svou produktivitu. Je také žádoucí prosadit naplánovanou reformu, směřující ke snížení daňové zátěže.

4. Dopady ekonomické krize na řeckou ekonomiku

4.1 Světová finanční a ekonomická krize

Celosvětová ekonomická krize byla v roce 2008 naznačena několika důležitými indikátory. Tato krize zasáhla celý svět, ale různou měrou. Prvotní příčinou vzniku byla americká hypoteční krize v roce 2007, která postupně přerostla ve světovou finanční krizi v roce 2008. Další velmi významnou roli sehrála rovněž vysoká cena ropy v první polovině roku 2008, která vedla k poklesu reálného HDP a zvedla spotřebitelské ceny.²⁹ Cenu ropy hnaly vzhůru spekulativní obchody (penzijní a hedgingové fondy nakupovaly komodity, aby snížily riziko portfolia pramenící z akciových trhů), slabý dolar a rostoucí poptávka Číny. Když na podzim 2008 naplno udeřila finanční krize, svým průběhem ovlivnila nejen přední světové banky a akciové trhy, ale i cenu ropy. Ta se z červencového maxima (147 USD za barel) propadla během dvou měsíců o třetinu, její pád pokračoval, až na konci roku 2008 prolomila hranici 40 USD za barel.³⁰

Dle OSN čelila světová ekonomika na konci roku 2008 největšímu poklesu HDP od Velké hospodářské krize ve třicátých letech 20. století. Tento fakt se potvrdil i ve zveřejněných statistikách ekonomického růstu pro rok 2009. Mezinárodní měnový fond ve svých zprávách z ledna 2009 uvedl, že globální ekonomický růst spadl v roce 2009 na 0,5 %, zatímco v roce 2008 dosahoval 3,4 %. Přitom ještě v listopadu 2008 činil růstu pro rok 2009 2,2 %.³¹ V březnu 2009 přinesl bankovní dům Goldman Sachs daleko pesimističtější zprávu - podle něj světová ekonomika koncem roku 2009 klesla o 1,0 %. Příčinou prohlubování krize v této době byl i fakt, že i přes velký rozsah politických rozhodnutí a akcí zůstávaly finanční toky nadále pod tlakem, a táhly reálnou ekonomiku dolů. Dále pak nedocházelo k obnovení důvěry investorů a spotřebitelů v řešení podnikatelských záměrů na záchranu ekonomik. Nadále klesaly ceny aktiv, ubývalo bohatství domácností a tím pádem klesela spotřebitelská poptávka.

---

²⁹ ČT 24. Evropská komise: Ceny ropy zvedají inflaci o 3 procenta. [online]. 2010, [cit 2011-02-10]. Dostupný z www.ct24.cz/ekonomika/28655-evropska-komise-ceny-ropy-zvedaji-inflaci-o-tri-procenta/

³⁰ Petrol. cz. Rok 2008 rekordně rozhoupal ceny ropy. [online]. 2010, [cit 2011-02-10]. Dostupný z [www: http://www.petrol.cz/ropa/clanek.asp?id=11147](http://www.petrol.cz/ropa/clanek.asp?id=11147)

³¹ iHNed. cz – online zprávy hospodářských novin. Světovou ekonomiku letos čeká nejhorší krize od války. [online]. 2010, [cit 2011-02-10]. Dostupný z [www: http://ekonomika.ihned.cz/c3-33537580-001000_d-svetovou-ekonomiku-letos-ceka-nejhors-i-krize-od-valky](http://ekonomika.ihned.cz/c3-33537580-001000_d-svetovou-ekonomiku-letos-ceka-nejhors-i-krize-od-valky)

4.2 Průběh a projevy krize v Řecku

Fiskální krize v Řecku se začala projevovat 20. října 2009, tedy den po tom, co získala nově zvolená vláda Řecka důvěru parlamentu. V tento den tato nová vláda Jorgose Papandrea oznámila, že schodek státního rozpočtu za rok 2009 bude činit přibližně 12,5% HDP (což je více než dvojnásobek dříve publikovaného odhadu). Ratingové agentury na toto oznámení zareagovaly tím, že okamžitě snížily Řecku hodnocení schopnosti splácet své závazky. Náklady na financování dluhu tak Aténám významně vzrostly. Dne 14. ledna 2010, ve snaze uklidnit finanční trhy, řecká vláda oznámila, že v nejbližší době si klade za prioritní cíl snížit rozpočtový schodek země na 2,8 procenta HDP a to do roku 2012. Tato informace však trhy neuklidnila, naopak vyvolala opačný účinek, a to, že investoři požádali řeckou vládu o přijetí opatření, která by stabilizovala finanční trhy zavedením výraznějších škrťů. Toto opatření však přijato nebylo. Na počátku února roku 2010 Evropská komise schválila řecký plán určený na snížení rozpočtového schodku a zároveň zahájila vyšetřování hlavního města Řecka - Atén kvůli zfalšovaným makroekonomickým statistikám vykázaným v minulých obdobích.

Na základě tohoto kroku Evropské komise představila řecká vláda během února 2010 svůj plán na snížení schodku. Podle tohoto plánu, který počítá s dalekosáhlými škrty veřejných výdajů, by mělo snižování rozpočtového schodku postupovat od 8,7 % HDP v roce 2010 přes 5,6 % v roce 2011 po 2,8 % v roce 2012.³² Tento plán později Evropská komise schválila. Svůj nadměrný schodek se řecká vláda rozhodla řešit především seškrtním výdajů v státním sektoru a reformou důchodového a daňového systému. Především snížením výdajů ve státním sektoru – tedy zejména snížení platů zaměstnanců vzbudilo v řeckém obyvatelstvu na konci února nespokojenost a Řecko zasáhla generální stávka. V polovině února roku 2010 se konal mimořádný summit Evropské unie, kde zástupci členských zemí EU vyjádřili podporu Aténám a možnost finanční pomoci ale to jen v případě pokud Řecko přijme další úsporná opatření. Následující den po uskutečnění summitu Mezinárodní měnový fond nabídl Řecku finanční pomoc při snižování zadlužení a to tak, že by si sjednalo půjčky s jednotlivými členskými zeměmi a s Mezinárodním měnovým fondem. Řecká vláda však stále odmítala fakt, že by tuto vzniklou situaci nedokázala řešit sama a i nadále uváděla, že je schopná rostoucí státní dluhy snížit sama bez využití pomoci MMF a členských států, proto o možnou půjčku nechtěla požádat. Členské státy eurozóny měly však jiný názor a proto se 11. dubna 2010 společně dohodly na konkrétních podmínkách, za kterých v případě nutnosti

---

³² Evropa. EU zahajuje v případě Řecka tzv. postup při nadměrném schodku [online]. 2010, [cit 2011-02-20]. Dostupný z [www: http://ec.europa.eu/news/economy/100203_2_cs.htm](http://ec.europa.eu/news/economy/100203_2_cs.htm)

Řecku půjčí. Řecká vláda se tuto situaci snažila vyřešit tím, že přijala další úsporná opatření na oživení ekonomické situace země a to zejména z důvodu, aby členským státům eurozóny dokázala, že si s touto svou dluhovou propastí dokáže poradit i bez vnější pomoci. Tato opatření měla přinést státnímu rozpočtu 4,8 mld. eur. Na konci dubna 2010 však Eurostat oznámil, že deficit Řecka je ještě vyšší než jaký byl řeckou vládou vykazován a to 13,6% HDP (viz tab. č. 11) Po zveřejnění této informace následovalo další snížení ratingu Ratingovou agenturou Moody's. Následující tabulka ukazuje vývoj deficitů veřejných rozpočtů zemí Evropské unie a Řecka.

Tab. č. 11 Deficit veřejných rozpočtů k HDP (%)

	2007	2009	2010
EU 27	- 0,8	- 6,8	- 7,2
EU 16	- 0,6	- 6,3	- 6,6
Řecko	- 5,1	- 13,6	- 9,3

Zdroj: Řecký statistický úřad (*EL.STAT.*) Statistical Themes [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1701](http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1701)

Vzhledem ke stále se zhoršující situaci se rozhodlo Řecko požádat o aktivaci mezinárodní pomoci ostatní členy eurozóny a MMF. Výkonný ředitel Mezinárodního měnového fondu Dominique Strauss-Kahn uvedl, že finanční pomoc fondu a eurozóny pro Řecko stoupne na 100 až 120 miliard eur a bude rozvržena na tři roky. Premiér Jorgos Papandreu se s MMF dohodl na bezprecedentní půjčce a to ve výši 110miliard eur (2,8 bilionu korun)³³ rozvrženou do tří let. Současně se řecká vláda zavázala, že během této následující doby země drasticky sníží státní výdaje o 30 miliard eur. Důsledkem tohoto opatření byl citelný zásah do životní úrovně řeckých obyvatel, což mělo za následek vyvolání násilných protestů ve velkých řeckých městech, která si vyžádala i několik lidských životů..Na začátku května 2010 řecký premiér Papandreu zveřejnil částku půjčky, která činí 2,8 bilionu korun.

I když odhady za rok 2010 ukazují, že v Řecku mělo dojít ke snížení deficitu veřejného rozpočtu, o saldu veřejného dluhu se to říci nedá. Na rozdíl od předpokládané

³³ Consilium – Rada Evropské unie. Tisková zpráva - Hospodářské a finanční věci [online]. 2010 [cit 2011-03-26]. Dostupný z [www: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ecofin/116510.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ecofin/116510.pdf)

klesající tendenci deficitu rozpočtu, má saldo veřejného dluhu za rok 2010 vzrůst – dle posledních aktuálních odhadů - až na 124,9 %. Tento nárůst oproti roku 2009 je až o skoro 10%. Vývoj sald veřejných rozpočtů Řecka s EU 25 a EU 16 ukazuje následující tabulka č. 12.

Tab. č. 12 Veřejný dluh k HDP (%)

	2007	2009	2010 odhad
EU 27	58,8	73,6	79,6
EU 16	66,0	78,7	84,7
Řecko	95,7	115,1	124,9

Zdroj: European central bank. ECB statistisc [online]. 2010[cit 2011-02-26]. Dostupný z [www: http://www.ecb.int/pub/pdf/other/Statistics_a_brief_overview_2010.pdf?e14cfaa0f444fde875074c7ee796c15d](http://www.ecb.int/pub/pdf/other/Statistics_a_brief_overview_2010.pdf?e14cfaa0f444fde875074c7ee796c15d)

Hlavní otázkou zůstává jak se Řecko dokázalo tak velmi zadlužit. Prvotním problémem Řecka je rozpočtová nevázanost. Další faktor, který může za takovou ekonomickou situaci Řecka jsou zejména výdaje řecké vlády ze státního rozpočtu. Platy státních úředníků jsou například ve veřejném sektoru zhruba 2,5 krát vyšší než v soukromém sektoru.³⁴ Co se týče výše odstupného, v řeckém soukromém sektoru je nastaveno odstupné pro dlouhodobé pracovníky nejméně 24 měsíčních platů, ale ve většině případů se stává, že tito pracovníci dostávají odstupné v hodnotě až 100 měsíčních platů. Tyto fakta poukazují na špatné zákony platící v Řecku.³⁵

4.3 Dopad řecké krize na EU a eurozónu

I když mezi základní kameny Evropské unie jako takové patří tzv. princip solidarity, ne všechny členské státy měly kladný postoj k té záležitosti, že musí pomoci zadluženému Řecku a souhlasit tak s rozhodnutím vysloveným MMF a ministry financí Evropské unie. Nicméně všechny státy eurozóny schválily pomoc Řecku, kromě Slovenska jakožto

³⁴ Bývalý řecký politik Stefanos Manos uvedl, že například učitelů má Řecko o 80 000 víc než by mělo mít, dále v parlamentu se za posledních 5 let počet zaměstnanců zdvojnásobil a to někteří z nich pobírají i 16 platů ročně.

³⁵ Euroskop – věcně o Evropě. O Řecku [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: http://www.euroskop.cz/46/16184/clanek/o-recku-nemcich-a-cesich/](http://www.euroskop.cz/46/16184/clanek/o-recku-nemcich-a-cesich/)

nejmladšího člena eurozóny.³⁶ Slovensko nepodpořilo pomoc Poslanci slovenské Národní rady totiž 11. 8. 2010 odmítli půjčit předluženému Řecku a přispět tak svým dílem k 110 miliardovému záchrannému balíku, který na jaře schválily státy eurozóny. Poslanci stran slovenské vládní koalice tímto tedy odmítly podpořit rámcovou smlouvu o pomoci Řecku. Slovensko mělo na záchranu Řecka v rámci tohoto balíčku přispět 817 miliardami EUR ze svého státního rozpočtu. Toto koaliční rozhodnutí bylo velmi překvapivé a neočekávané, protože bývalá slovenská vláda Roberta Fica Řecku tuto pomoc zprvu odsouhlasila na dřívějším summitu, který se konal v Bruselu. Podle evropských analytiků se tímto rozhodnutím staví Slovensko staví do špatného světla a je možné, že si i tímto svým krokem poškodila svou pověst mezi evropskými partnery.

Na druhou stranu, a to v jistém slova smyslu překvapivě a v důsledku zabránění vzniku možných konfliktů z důvodu neposkytnutí financí ze svého rozpočtu, slovenský parlament drtivou většinou přítomných poslanců (140 ze 142) schválil smlouvu o příspěvku do evropského finančního a záchranného mechanismu (EFSF), který má v budoucnu poskytovat půjčky zemím, které by se v budoucnu dostaly do podobných potíží jako předlužené Řecko. Na záchranném balíku v celkovém objemu 750 miliard eur se členské státy Evropské unie mají podílet 440 miliardami. Podíl každé země je přitom vypočten na základě její kapitálové účasti v Evropské centrální bance. Na Slovensko tak připadá 4,37 miliard eur.

³⁷ Premiérka Slovenské republiky Iveta Radičová se po neúspěšné misi do Bruselu, kde o slovenské účasti v záchranném finančním mechanismu jednala s vrcholnými představiteli EU, nakonec připustila, že by se vláda v této otázce měla držet svých závazků vyplývajících z členství v Evropské unie. Uvolnění peněz ale podmínila zpřísněním dohledu nad dodržováním Paktu stability a růstu a dodatečným požadavkem, podle nějž bude mít na ručenou půjčku z EFSF nárok pouze ta země, které už finanční trhy odmítnou půjčovat. V případě půjčky Řecku zůstala ale slovenská vláda neoblomná a svým poslancům jí doporučila nepodpořit. Podle ministra financí Ivana Mikloše by slovenský příspěvek byl v nepoměru k jeho hrubému domácímu produktu. Tento ministr se v otázce řeckého zadlužení vyjádřil ještě v tom směru, že solidaritou nelze nazývat solidaritu chudých s bohatými, zodpovědných s nezodpovědnými a občanů s manažery bank. Tímto svým výrokem shrnul výhrady stran vládní koalice, jimž se nelíbí, že by země, která je v současné době nejchudším článkem eurozóny měla pomáhat bohatšímu a nezodpovědnému Řecku. Pro uvolnění půjčky nakonec

---

³⁶ Slovensko se stalo členem eurozóny 1. ledna 2009 a stalo se tak 16. členem eurozóny.

³⁷ Idnes. cz. Slováci napínají Brusel, nechťejí pomoci Řecku [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: http://ekonomika.idnes.cz/slovaci-napinaji-brusel-nechteji-pomoci-recku-f42-/eko-zahranicni.aspx?c=A100618_1404074_eko-zahranicni_spi](http://ekonomika.idnes.cz/slovaci-napinaji-brusel-nechteji-pomoci-recku-f42-/eko-zahranicni.aspx?c=A100618_1404074_eko-zahranicni_spi)

hlasoval jediný poslanec, představitel vládní KDH, bývalý ekonom Světové banky Anton Marcínčin, který solidaritu s Řeckem hájil ještě před volbami.

Je otázkou, zda fakt, že Slovensko na jednu stranu odsouhlasilo poskytnutí příspěvku do evropského finančního a záchranného mechanismu (EFSF) a zároveň vyslovalo svůj nesouhlas ohledně poskytnutí půjčky zadluženému Řecku, nebudou partneři v Evropské Unii vnímat jako „nekonzistentní postoj“. V tomto případě by se dalo říci, že jde ze strany Slovenska o porušení závazku, které narušuje solidaritu v eurozóně. Slovenský nesouhlas s půjčkou poskytnutí pomoci nijak neohrožoval, jeho podíl ale musely zaplatit ostatní členské státy eurozóny.

V souvislosti s rozhodnutím slovenské vlády o neposkytnutí pomoci řecké ekonomice se šéf Evropské centrální banky Jean Claude Trichet později vyjádřil v tom smyslu, že kdyby věděl, že slovenská vláda nepodpoří krachující řeckou ekonomiku, v rámci hlasování o vstupu Slovenska do eurozóny by byl jednoznačně proti a neumožnil by stát se Slovensku členem tohoto uskupení a používat společnou evropskou měnu. Dle jeho názoru, tento krok dal špatný příklad budoucím kandidátským zemím a uvedl, že v budoucnu Evropská centrální banka nepodpoří vstup těch kandidátských zemí, u kterých by hrozilo stejná situace a to, že by odmítly pomoci chudšímu či zadluženějšímu členskému státu Evropské unie.

Řecko a jeho problémy dopadly nejen na samotnou eurozónu, ale na celou Evropskou unii a zejména pak na státy, jejíž ekonomická situace nebyla před řeckou krizí v tom nejlepším stavu. Tato řecká krize se do nich tzv. „přelila“. Do těchto problematických států patří zejména tzv. státy skupiny PIGS – Portugalsko, Irsko (někdy se připojuje i Itálie pak zkratka těchto států je PIIGS), Řecko a Španělsko. Tyto země spojuje mnoho stejných znaků, které mohly mít vliv na to, proč zrovna v těchto státech tato ekonomická krize tak probíhala a měla daleko větší dopady a účinky na jejich ekonomiky. Mezi tyto znaky patří například to, že všechny tyto státy leží na periferii Evropy, nemají ideální ekonomickou strukturu (s výjimkou Itálie) a především mají poměrně nízké daně. Řecko má dle publikace Eurostatu jeden z nejnižších daňových poměrů přímých daní na hrubý domácí produkt. Zatímco v roce 2008 v rámci EU tvořily v průměru přímé daně 13,1% HDP, v Řecku to bylo pouze 7,7 % HDP, což je ještě o dva procentní body méně ve srovnání s rokem 2000. Země PIGS se navíc vyznačují nízkým podílem jak daní, tak celkových vládních příjmů na HDP (což přesvědčivě vyvrací hypotézu o spojení mezi nízkými daněmi a nízkým zadlužením).

Následující tabulka (tab. č. 13) pro srovnání uvádí při charakteristice daní a vládních výdajů i dvě hlavní ekonomiky EU, Německo a Francii, a také skandinávské státy, jejichž deficity v rámci EU patří k nejnižším – všechny tyto země mají vysokou daňovou kvótu.

Tab. č. 13 Podíl daní a příjmů vlády na HDP vybraných zemí (2009) v procentech

	Podíl celkových příjmů vlády na HDP	Podíl daní (bez sociálního pojištění) na HDP	Deficity rozpočtů zemí za rok 2009 k HDP
Španělsko	34,7	18,7	-11,2
Portugalsko	41,6	22,2	- 9,4
Irsko	34,1	21,5	-14,3
Řecko	36,9	19,3	- 13,5
Německo	44,3	23,6	- 3,3
Francie	48,1	24,9	- 7,6

Zdroj: Government Finance Statistics [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: <http://elibrary-data.imf.org/DataReport.aspx?c=1449311&d=33061&e=169393>.

Prvním státem, který pocítil důsledky řecké ekonomické krize i na své ekonomice bylo Irsko. Začátkem listopadu 2010 se Irsko obrátilo na Evropskou unii a Mezinárodní měnový fond a požádalo o poskytnutí rozsáhlé pomoci. Ministři financí eurozóny na konci listopadu 2010 tuto žádost o pomoc schválili a přislíbili Irsku finanční pomoc ve výši 80 až 90 miliard eur. Irsko získalo peníze od Mezinárodního měnového fondu (zejména pak z EFSF), do něž země platící eurem přispěly částkou 440 miliard eur.

Irská vláda měla v roce 2010 deficit kolem 32,5% HDP a celková výše dluhu je na 80% HDP.³⁸ Tato situace byla výsledkem opakovaných vládních výdajů na podporu nesolventního bankovního systému.

Ačkoliv je deficit obrovský, irské problémy jsou trochu odlišné od fiskálních problémů

³⁸ Idnes.cz.Do eurozóny se plíží nová krize z Portugalska a Irska [online]. 2010, [cit 2011-02-25]. Dostupný z www: http://ekonomika.idnes.cz/do-eurozony-se-plizi-nova-krize-z-portugalska-a-irska-pdq-/eko_euro.aspx?c=A100908_160235_eko_euro_vem

ostatních zemí skupiny PIIGS. Ostatní trpí vysokými strukturálními deficity díky neudržitelným výdajům na sociální systém a nefunkčním trhům. Vlády, zejména ta řecká, používaly deficity na umělé zvyšování životní úrovně svých občanů. Deficity financovaly nezaměstnané, státní zaměstnance a důchodce, což dále podporovalo nefunkčnost trhu práce. Ne tak v Irsku. V určitém ohledu bylo Irsko příliš konkurenceschopné. Irsko má nejnížší daň z příjmu právnických osob v eurozóně (12,5%). Tato sazba přitahovala banky z celého světa, aby v Irsku rozvíjely svůj obchod. Důsledkem této situace bylo, že irský bankovní sektor se významně rozrostl. Během tohoto období vydělávaly banky neskutečné částky díky jejich státem udělené přednosti vytvářet peníze úvěrovou expanzí a díky státní záruce finanční pomoci v případě přeúvěrování a hrozícího krachu. Výsledek úvěrové expanze byla irská realitní bublina. Její prasknutí přineslo obrovské ztráty a dokonce nesolventnost irským bankám.

Smyslem poskytnuté pomoci Irsku ze strany Evropské unie bylo především zastavit situaci, kdy růst tržních úroků z irských vládních dluhopisů vedl ke zvyšování úvěrových nákladů i pro Portugalsko a Španělsko. Druhým účelem bylo podle pozorovatelů zabránit přelití bankovní krize z Irska do britských a německých bank, jež jsou hlavními vlastníky irských dluhopisů.

Za poslední půl rok se relativně zhoršila i ekonomická situace Španělska. Toto dokazuje i fakt, že mezinárodní ratingová agentura Fitch Ratings snížila výhled hlavního ratingu Španělska ze stabilního na negativní. Španělsko sice v mnoha ohledech překonalo očekávání, pokud jde o fiskální konsolidaci a strukturální reformy a to především s ohledem na státní penze a pracovní trh, ale negativní výhled odráží rizika zhoršení [úvěrového](#) profilu Španělska v důsledku slabého oživení ekonomiky, restrukturalizace bankovního sektoru a fiskální konsolidace, především u samospráv. Španělsko dlouhodobě patří ke slabším člankům eurozóny a už delší dobu se o něm spekuluje jako o zemi, která by za určitých okolností mohla požádat o mezinárodní finanční pomoc, jako to v roce 2010 učinilo Řecko a Irsko. Španělsko ale tvrdí, že jeho finanční situace není tak špatná, aby si nemohlo půjčky dál zajišťovat běžně na trhu.

Pravděpodobnějším kandidátem na přijetí finanční pomoci je podle části analytiků spíše Portugalsko. I to ale odmítá, že by bylo v situaci, kdy je účelné žádat o finanční pomoc.

Řecko se v posledních dvou letech stalo největším problémem Evropské unie. Nadměrný schodek a veřejný dluh, výrazně deficitní platební bilance, slabá produktivita a špatná organizace ve veřejné správě, neadekvátní vývoj platové struktury a ještě mnoho dalších problémů zvyšuje nedůvěru vůči zemi, která do Bruselu pravidelně posílala

nepravdivé informace o vývoji své ekonomické situace. Skutečnost, že je Řecko součástí eurozóny, přispívá ke snížení věrohodnosti evropské měny. Potíže Řecka už totiž delší dobu vyvolávají nejistotu na finančních trzích a sráží kurz eura. Na začátku roku 2010 kleslo euro až na své 9,5 měsíční minimum 1,3435 USD. Celkově evropská měna ztratila v tomto období – tj. od počátku roku 2010 do poloviny roku 2010 přes 10 %. ³⁹Jediný komu mohl tento pokles eura prospět byli evropští vývozci, kteří vyvážejí své zboží mimo Evropu. Jejich zboží se v tento okamžik stává levnějším a to nejen na americkém trhu, ale na obrovském a nenasytném asijském trhu.

Politický ekonom Franco Bruni se v deníku la Stampa domnívá, že Evropa by měla zachránit kredibilitu jednotné měny, posílit centralizovanou měnovou politiku a nebát se sáhnout na řeckou ekonomickou suverenitu. K řešení řecké finanční krize se nabízelo mnoho různých řešení, které například předložilo Německo (které je největším přispívatelem do společného evropského rozpočtu).⁴⁰ Mezi nejvýraznější osobu v rámci řešení řecké krize se stala německá kancléřka Angela Merkelová, která se nechala několikrát v různých veřejných prohlášeních nechat slyšet, že Řecko žádnou finanční pomoc nepotřebuje a vyjádřila se také v tom smyslu, že Řecko si dokáže s krizí, kterou si samo Řecko zavinilo, poradit samo a pomoc, která by přišla ze strany států eurozóny by mohla jen narušit úsilí Řecka o provedení mimořádných a veřejnosti velmi neoblíbených radikálních opatření a snaha ze strany řecké vlády by tak mohla polevit. I přes toto prohlášení, Merkelová oznámila, že Řekové můžou počítat s tím, že Německo jí v její cestě za oddlužením pomůže a to zejména v rámci poskytnutí odborné a finanční pomoci.

Řecko už od počátku ohlášení své finanční krize tlačilo na představitele Evropské unie, aby jim co nejdříve předložilo jasný, srozumitelný a konkrétní plán pomoci, aby došlo k uklidnění jak evropských tak i řeckých trhů a zejména pak proto, aby se zlevnily půjčky poskytované zadluženému Řecku. V tomto snažení podpořilo Řecko právě Německo, zejména pak již zmiňovaná německá kancléřka Merkelová, která ve svých projevech zdůraznila, že řecká ekonomika potřebuje rychlou a zejména pak efektivní pomoc, protože celá tato vzniklá nejistota kolem Řecka jen prohlubuje důsledky evropské finanční krize a zejména pak oslabuje evropské finanční trhy a i společnou evropskou měnu.. Předně také hrozilo, že Řecko pokud nebude schopné splácet dluh – jmenovitě státní – přestane být solventní. Nebezpečí je

---

³⁹ Česká národní banka. Co znamená řecká krize pro eurozónu a pro nás [online]. 2010, [cit 2011-02-25]. Dostupný z [www:](http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2010/cl_10_100623.html)

⁴⁰ Presseurop. Měsíc na nalezení řešení krize [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www:](http://www.presseurop.eu/cs/content/article/514051-mesic-na-nalezeni-reseni-krize)

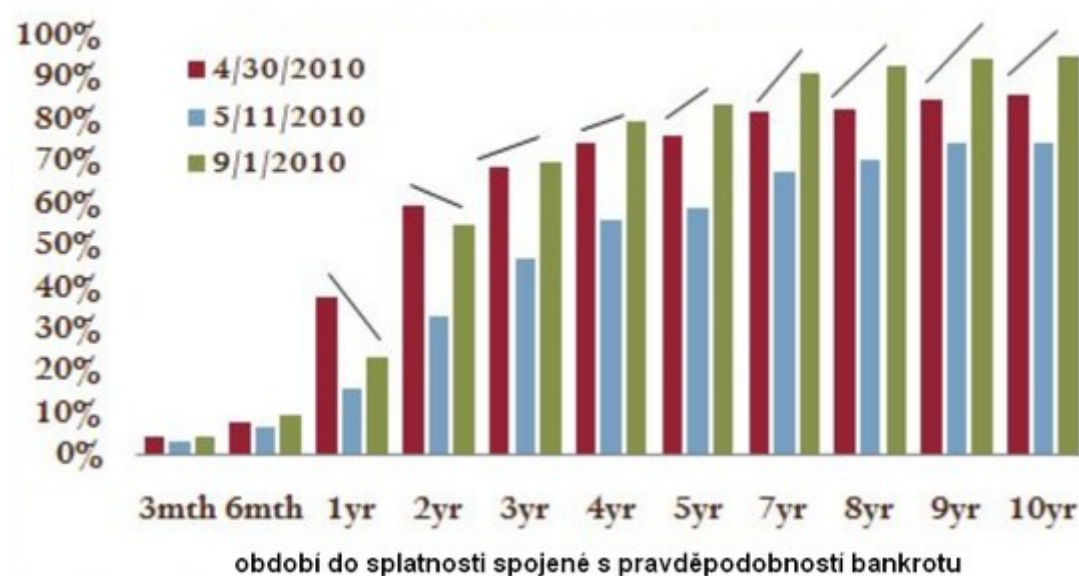
o to větší, že nesolventní Řecko může poškodit věrohodnost evropských zemí, jako je například Itálie, které vykazují podobné známky oslabení, i když v menším měřítku. Zajímavé také je, že Německo chtělo Řecku pomoci až po tom, co se řecká vláda zaváže k novým úsporným opatřením. Nicméně k naplnění této podmínky později ani nedošlo, protože byla v sázce budoucnost eurozóny a tato dluhová krize by se totiž mohla přenést i na Portugalsko, Španělsko a již také zmiňovanou Itálii.

V důsledku těchto okolností vyzval předseda Evropské komise José Manuel Barroso, aby se evropští lídři sešli na pravidelné schůzce v Bruselu a projednaly tak možné formy pomoci zadluženému Řecku. José Manuel Barroso byl zastáncem té alternativy pomoci, která zavazovala členské státy platící eurem k poskytnutí půjčky Řecku. Později se k názoru Barosa připojil i italský premiér Silvio Berlusconi a šéf eurozóny Jean-Claude Juncker, kteří vyzývali členské státy eurozóny k solidaritě. Společná měna by totiž pro evropskou unii ztratila smysl, kdyby si její členové nedokázali v takovéto situaci navzájem pomoci.

Na druhé straně se objevovaly i takové názory ze strany evropských ekonomů, že by bylo lepší a efektivnější nechat Řecko zbankrotovat, což se ale zdálo velmi nebezpečné a nemohlo by se do budoucna odhladnout, co po vyhlášení bankrotu Řecka, nastalo a jak by pokračoval vývoj či fungování eurozóny.

Na základě tohoto názoru evropských ekonomů byl Radou pro mezinárodní vztahy vypracován následující graf (graf.č.3), který ukazuje pravděpodobnost vzniku řeckého bankrotu v několika různých časových intervalech a během tří rozdílných dnů.

Graf. č. 3 Tržní pravděpodobnost řeckého bankrotu

Zdroj: Investiční web. Krach Řecka je jen otázkou času [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www.investicniweb.cz/zpravy/graf-dne/2010/9/17/clanky/graf-dne-krach-recka-je-jen-otazkou-casu/

Tuto pravděpodobnost můžeme sledovat ke třem zvoleným dnům v průběhu roku 2010. Kdy prvním dnem byl 30. duben 2010 – v tento den ještě Evropská unie neměla plán na řešení obrovského řeckého dluhu a bankrot byl považován za reálnou krátkodobou možnost. Dalším naším sledovaným dnem bylo 11. května 2010, kdy po schválení záchranného balíčku pravděpodobnost bankrotu Řecka razantně spadla. Posledním dnem tohoto průzkumu bylo období na začátku září, kdy byla pravděpodobnost bankrotu do dvou let sice nižší než před oznámením záchranného plánu, ale v dlouhodobém horizontu se šance na řecký bankrot ještě zvýšila.

Na druhou stranu je v evropských smlouvách uvedena jasná klauzule, která pomoc bankrotujícímu státu přímo zakazuje. Důvodem je disciplína. Kdyby totiž měl dlužný stát slíbenou pomoc od orgánů EU, mohl by nadále utrácet dále a počítat s tím, že ho ostatní ekonomicky vyspělejší a prosperující země nakonec zachrání. Dále pak například můžeme v Lisabonské smlouvě najít článek č. 125 – tzv. “No Bail Out dodatek“. Podle tohoto dodatku

žádný stát nemůže ručit za jiný členský stát a tento článek je nyní záměrně obcházen.⁴¹

Výsledkem je, že z měnové unie, která měla původně být společenstvím stability, se pomalu stává společenství ručitelů.

Proto se nabízí otázka proč Evropská unie tento zákaz porušila a byla připravena poskytnout, resp. poskytla bankrotujícímu Řecku finanční pomoc. Jedinou možnou odpovědí je jeden ze základních pilířů Evropské unie jako takové a to princip solidarity a možná také snaha o zachování eurozóny jakožto zóny jednotné evropské měny. Navíc Maastrichtská smlouva dle článku č. 123 zakazuje Evropské centrální bance kupovat od vlády státní dluh.

Jediným východiskem pro uskutečnění tohoto aktu je možnost použít klauzuli, která umožňuje finančně pomoci členskému státu z důvodu postihnutí země přírodní katastrofou, což znamená obejít základní evropské smlouvy. Nakonec tento způsob nebyl použit, na místo toho byly později změněny základní evropské smlouvy a byla zlegalizována existence finančního „obraného valu“.⁴²

Nakonec se jako nadějnější cesta ukázala, že není řešením Řecku poskytnout pomoc ve formě nevratné finanční injekce, ale poskytnout mu za velmi tvrdých podmínek stabilizační prostředky a naučit ho fiskální disciplíně. V horizontu deseti až patnácti let by z tohoto řešení profitovala celá Evropská unie.

Po nekonečných debatách a schůzkách se nakonec Evropská unie dohodla společně s Mezinárodním měnovým fondem a Řeckem, že řecké vládě poskytne během tří let finanční prostředky na splacení svého dluhu a to ve výši 110 miliard eur, z čehož 80 miliard eur poskytnou Řecku členské státy eurozóny (kromě již zmiňovaného Slovenska) a 30 miliard eur přispěje na záchranu řecké ekonomiky Mezinárodní měnový fond. Důvodem řecké vlády k požádání Evropské unie a MMF o poskytnutí této finanční půjčky byl i fakt, že Řecko bylo v časové tísní, protože do konce května 2010 muselo získat a zaplatit 12 miliard eur na refinancování dluhu, splátky úroků a pokrytí svého vysokého rozpočtového deficitu.

Tato půjčka byla rozvržena do dvou částí, z nichž první část ve výši 14, 5 miliardy eur získalo Řecko 18.5.2010. Důvodem poskytnutí této půjčky do eurozóny a Mezinárodního měnového fondu je to, aby si řecká vláda nemusela půjčovat peníze na trhu, i když zde možná nastává otázka, zda by v této době nějaká finanční instituce byla ochotna půjčit Řecku tak velkou částku, když Řecko bylo a nadále i je velmi nedůvěryhodné a když už by nastala

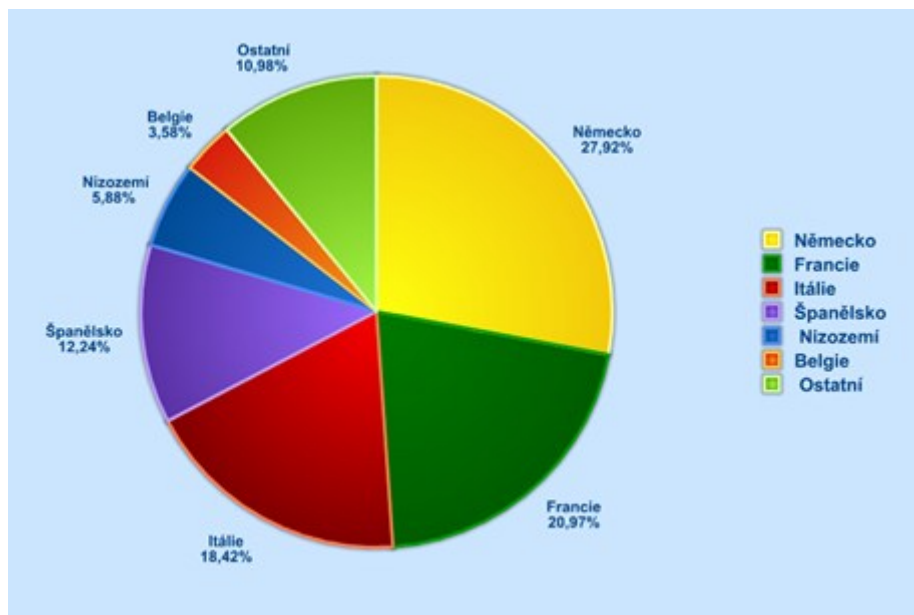
---

⁴¹ Úřední věstník Evropské unie 2011. Stanovisko specializované sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost k tématu „Důsledky krize veřejného dluhu pro veřejnou správu v EU“ [online]. 2011[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:051:0015:0019:CS:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:051:0015:0019:CS:PDF)

⁴² Zavedení eura v ČR. Evropský nástroj finanční stability [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1631.html](http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1631.html)

taková situace, že by Řecku někdo půjčil, bylo by to za velmi nevýhodných podmínek – tj. za vysoký úrok. Dluhy, které si Řecko svým jednáním vytvořilo, splatí tedy svým investorům z poskytnutých půjček od eurozóny a Mezinárodního měnového fondu. Následující graf (graf. č. 4) ukazuje jednotlivé finanční podíly zemí eurozóny na poskytnuté půjčce Řecku.

Graf. č. 4 Struktura pomoci Řecku

Zdroj: BNP Paribas [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: http://media.bnpparibas.com/invest/rapports-annuels/ra2009en/fluid/index.html#42](http://media.bnpparibas.com/invest/rapports-annuels/ra2009en/fluid/index.html#42)

Dopady řecké krize by možná nebyly tak razantní a neměly tak velké devastační účinky, kdyby se v jeden okamžik nestřetly hned čtyři různé faktory najednou a to státní rozmařilost, příliš tvrdé euro, evropské dotace a v neposlední řadě také prasknutí bubliny bankovních úvěrů. Například evropské dotace Řecku měly nežádoucí makroekonomický efekt: společně s úvěrovou expanzí (často se také používá termín úvěrová inflace) přispěly k nafouknutí objemu peněz.⁴³ Čím více peněz v ekonomice, tím vyšší mzdy a ceny. Rychlý růst mezd bylo sice pro řecké obyvatelstvo příjemný, ovšem pokud není doprovázen náležitým růstem produktivity, vede k nerovnováze. Tato vzniklá situace se projevila dlouhodobým hlubokým deficitem běžného účtu platební bilance.

⁴³ Euractiv. Dopady Řecka na eurozónu [online]. 2010, [cit 2011-02-10]. Dostupný z [www: http://www.euractiv.sk/fileadmin/images/arecka_krize.pdf](http://www.euractiv.sk/fileadmin/images/arecka_krize.pdf)

4.4 Opatření řecké vlády

Poskytnutí miliardové půjčky bylo podmíněno tím, že řecká vláda co v nejbližším časovém horizontu zavede co nejefektivnější úsporná opatření a projeví sama snahu o snížení své zadluženosti. Řecko se Evropské unii a Mezinárodnímu měnovému fondu zavázalo, že do konce roku sníží svůj rozpočtový deficit na 8,7 procenta HDP a do konce roku 2012 pod unijní limit, který musí být pod 3 procent.

Přijetí těchto úsporných opatření v objemu 24 miliard eur, které bylo podmínkou k aktivaci mezinárodní finanční pomoci, by mělo Řecko do 2 let razantně snížit svůj dluh. Mezi tato opatření přijatá řeckou vládou patřilo například zmrazení růstu platů zaměstnanců veřejného sektoru a dále pak, že státní zaměstnanci nedostanou v budoucnu 13. a ani 14. platy, které v minulých letech dostávali pravidelně a v plné výši. Dalším opatřením bylo snížení odměn zaměstnanců ve veřejném sektoru o 30 procent a naopak zvýšení hranice věku odchodu do důchodu, která předtím byla vymezena na 53 let. Mimoto řečtí penzisté ztratili tzv. sezónní bonusy a snížil se jim důchod. V soukromém sektoru bylo usnadněno propouštění a snížení dávek v nezaměstnanosti. Dalším významným opatřením, které bylo přijaté řeckou vládou bylo zvýšení daně z přidané hodnoty a to hned dvakrát za uplynulý rok 2010. Zvýšení DPH vzrostlo v rámci první etapy o 2 procentní body – tj. na 21 procent, v druhé etapě DPH vzrostlo o 4 p.b. – tj. na 23 procent.⁴⁴ Jedno z posledních opatření bylo zvýšení zdanění pohonných hmot, tabákových výrobků, alkoholu. Všechna výše zmiňovaná opatření by v příštích třech letech měla zajistit snížení rozpočtového deficitu Řecka o 10 až 11 procent. V peněžním vyjádření je celková úspora opatření odhadována na 30 miliard eur, což znamená 11 procent HDP země.

Úsporná opatření zavedená vládou nebyly řeckým obyvatelstvem pozitivně přijaty. Na protest proti těmto úsporným opatřením, vyhlášených řeckou vládou, proběhla v Řecku na konci března 2010 generální stávka. Této stávky, která trvala 24 hodin, se zúčastnily stovky tisíc zaměstnanců jak soukromého tak i veřejného sektoru. Tuto stávku proti úsporným opatřením svolaly dvě největší řecké odborové organizace, Všeobecná konfederace řeckých pracujících (GSEE), která sdružuje zaměstnance soukromého sektoru, a odborová organizace státních zaměstnanců ADEDY, které dohromady zastupují 2,5 milionu lidí, tedy polovinu řecké pracovní síly. ADEDY se zejména staví proti jakémukoli dalšímu snižování mezd ve státní správě. Mzdy státních zaměstnanců byly již sníženy v roce 2009. GSEE pranýřuje vládu

---

⁴⁴ Evropa. EU zahajuje v případě Řecka tzv. postup při nadměrném schodku [online]. 2010, [cit 2011-02-20]. Dostupný z [www: http://ec.europa.eu/news/economy/100203_2_cs.htm](http://ec.europa.eu/news/economy/100203_2_cs.htm)

za to, že při liberalizaci ekonomiky postupuje proti pracujícím.⁴⁵ Odborové organizace a řečtí obyvatelé v rámci těchto stávek protestovaly proti přijatým vládním opatřením a to zejména proto, že jim tyto škrty připadaly antisociální, nepoctivé a nenapomáhají k tomu, aby řešila ekonomické problémy zadluženého Řecka.

Je otázkou zda si Řekové touto stávkou určitým způsobem pomohli. Stávka totiž způsobila vážné narušení veřejného i ekonomického života a ohrožovala veřejné zdraví kvůli nedostatečným dodávkám pohonných hmot, potravin a léků. Nicméně jedno je jasné – řecké obyvatelstvo si vyvoláním těchto stávek poškodilo turistiku, která se na výkonu řecké ekonomiky podílí téměř pětinou.

Na konci dubna roku 2010 po několika vyjednáváních a stávkách řečtí odboráři ustoupili a vyjádřili se, že už nebudou dále blokovat výrazné snižování mezd a zvyšování daně z přidané hodnoty, protože si uvědomují, že evropská finanční pomoc je pro Řecko nepostradatelná a nutná pro budoucí vývoj této země.

Přední evropští analytici jsou ale i tak přesvědčeni, že zavedená řecká úsporná opatření nejsou dostatečná a efektivní a to především proto, že počítají s nejistými příjmy v podobě omezení korupce a nejsou tak odvážné a důrazné, jako třeba současné aktivity v Irsku, které se v této době také potýká se špatnou ekonomickou situací. O tom, že přijatá úsporná opatření jsou nedostačující je fakt, že Řecko nedávno přistoupilo k možnosti privatizace státního majetku – tj. prodej Akropolisu a neobyvatelných řeckých ostrovů. Tuto formu oddlužení Řecku už v minulých letech nabízelo Německo, ale Řecko tento způsob ihned zamítlo.

Řešením řecké krize by bylo zúžit státní sektor. Ale již teď se ozývají hlasy, že i drastické zmenšení výdajů Řecku nepomůže, protože už se dostalo za bod, kdy se ještě mohlo zachránit a teď mu nejspíše hrozí státní bankrot. Řecko se ocitlo v bezvýchodné situaci. Když totiž řecká vláda začne přijímat další opatření na podporu ekonomiky a to tím, že sníží vládní výdaje, její ekonomika nemá velkou šanci růst, ale díky euru nepřipadá ani v úvahu devalvace měny, která pomáhá zvýšit zemi konkurenceschopnost. V této situaci nastává tedy vnitřní devalvace, což znamená především snižování platů. Když se ale přistoupí ke kroku, kdy se začnou snižovat platy, tak také spotřebitelé začnou méně utrácet a celkově se ekonomika země dostává do útlumu. Do tohoto útlumu se dostanou i firmy, které nemají tolik zakázek a také již tolik neinvestují. To vše má za následek pokles hospodářství země. Podle Gisely

---

⁴⁵ Eurozprávy. Řecko paralyzuje stávka [online]. 2010[cit 2011-02-26]. Dostupný z [www: http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/23450-recko-paralyzuje-stavka-stovky-tisic-zamestnancu-neprisly-do-prace/](http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/23450-recko-paralyzuje-stavka-stovky-tisic-zamestnancu-neprisly-do-prace/)

Stuartové⁴⁶ jsou pouze dvě řešení ohledně řecké krize - buď zajistit neustálé příspěvky zemí s platebními přebytky a nebo masivní devalvace eura. Obě tato řešení ale nejsou snadná a téměř možná, v konečném důsledku mohou tato opatření, s největší pravděpodobností, oslabit celou eurozónu.

Otázkou je kdo nebo co může za tak špatnou ekonomickou situaci Řecka. Zda si za to může sám stát a nebo k této špatné finanční situaci napomohly i jiné faktory? Je pravdou, že Řecko se dostalo do své rozpočtové krize z větší míry jen svou rozpočtovou neukázněností, kdy stát utrácel víc než byl schopen vybrat na daních, dále pak také tím, že sice klesaly daňové příjmy, ale na druhé straně rostly požadavky na sociální výdaje a v neposlední řadě také tím, že falšovaly národní účetní výkazy, aby mohly splnit podmínky k přistoupení do eurozóny. Nicméně za hlavního viníka řecké krize je považován Andreas Papandreu, bývalý premiér za Panhelénskou socialistickou stranu (PASOK), který byl ve funkci během let 1981-89 a 1993-96. Než se Papandreu ujal vlády, státní dluh Řecka v roce 1980 dosahoval hodnoty 22,9 % HDP. V roce 1990 dosáhl tento dluh hodnoty 90,1 % HDP. A když v roce 1996 zemřel, zanechal po sobě dědictví v podobě dluhu o výši 112,2 % HDP.⁴⁷ Papandreu budoval své postavení na základě systematického kalkulu. Věděl, že růst počtu dobře zajištěných a dobře placených státních úředníků znamená zároveň růst voličské základny jeho socialistické strany. Podporoval tedy růst státního sektoru na úkor soukromých podniků, protože silná a na státu nezávislá střední třída je přirozeným nepřítelem levice.

Nicméně někdy se zapomíná, že důležitou roli v tzv. kreativním účetnictví Řecka sehrála nechvalně známá finanční korporace Goldman Sachs. Ta je proslulá svými nadstandardně úzkými vazbami na americké Ministerstvo financí a Mezinárodní měnový fond. Goldman Sachs nejenže „pomáhal“ Řecku skrýt pravý stav veřejných financí, ale zároveň se stal hlavním aktérem na trhu se speciálním finančním derivátem CDS (credit default swap), který představuje de facto sázku na špatný hospodářský výsledek (Kohout, 2009). V případě Goldman Sachs, který byl obeznámen s realitou, mu CDS umožňoval vydělávat na sázce, že Řecko zbankrotuje. Společnost Goldman Sachs tedy můžeme považovat za jednoho z viníků řecké krize.

---

⁴⁶ Gisela Stuartová byla významnou představitelkou Velké Británie v předsednictvu Konventu o budoucnosti Evropy, který v letech 2002 a 2003 tvořil text tzv. evropské ústavy.

⁴⁷ Politicko-společenská revue Centra pro studium demokracie a kultury. Parlamentní volby v Řecku [online]. 2010, [cit 2011-02-25]. Dostupný z [www: http://www.revuepolitika.cz/clanky/647/parlamentni-volby-v-recku](http://www.revuepolitika.cz/clanky/647/parlamentni-volby-v-recku)

4.5 Opatření přijatá v EU

Dopady řeckých problémů na EU jsou četné. Nedávné události v Řecku jsou dokladem toho, že se finanční potíže v jednom členském státě mohou různými cestami rychle rozšířit a ohrozit makroekonomickou stabilitu EU jako celku. To platí zejména pro eurozónu, kde jsou ekonomiky a zvláště finanční sektory vzájemně úzce provázány. Jednak jde o zdražování půjček pro řeckou vládu a samozřejmě dopad na kurz eura. Nelze ale ani opomenout ekonomicko-geopolitické dopady, které zahrnují úvahy o budoucím směřování EU, především eurozóny a koordinace hospodářských politik, která ale nemůže být schválena bez německé podpory.

Během celé krize orgány Evropské unie podnikali rozhodné kroky na ochranu finanční stability a na podporu návratu k udržitelnému růstu. V těchto opatřeních se Evropská unie zavázala pokračovat až do doby, kdy vyjdou z krize posílené.

V důsledku těchto úvah a nutnosti předejít dalším podobným případům a situacím do kterých se dostalo Řecko a Irsko byl 9. května 2010 rozhodnutím 16 členských zemí eurozóny založen Evropský nástroj finanční stability (EFSF) a to na období 3 let, tj do 30. června 2013 a to s možností prodloužení do doby ukončení všech jeho akcí. Cílem a smyslem této instituce je chránit finanční stabilitu evropské měnové unie formou poskytování dočasné finanční pomoci těm členům eurozóny, kteří se dostanou do finančních potíží.⁴⁸

EFSF získává prostředky emisemi obligací a jiných dluhových instrumentů na kapitálovém trhu (s administrativní podporou německé společnosti Bundesrepublik Deutschland - Finanzagentur GmbH a Evropské investiční banky). Tyto emise jsou až do výše 440 mld. eur garantovány členskými zeměmi eurozóny, a to proporcionálně podle kritéria podílu na splaceném kapitálu ECB. Díky uvedeným státním garancím má EFSF nejlepší možné kreditní hodnocení od všech hlavních ratingových agentur. Z takto získaných prostředků jsou poskytovány půjčky zemím s finančními problémy. EFSF může poskytnout finanční prostředky teprve určitému státu až poté, co členský stát eurozóny požádá o pomoc, budou uzavřena jednání s Evropskou komisí a Mezinárodním měnovým fondem o podobě stabilizačního programu a tento program jednomyslně schválí ministři financí (ECOFIN) zemí eurozóny.⁴⁹

---

⁴⁸ Europa. Závěry Evropské rady ze dne 16. a 17. prosince 2010 [online]. 2010, [cit 2011-02-27]. Dostupný z [www: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf)

⁴⁹ Zavedení eura v ČR. Evropský nástroj finanční stability [online]. 2010 [cit 2011-02-27]. Dostupný z [www: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1631.html](http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1631.html)

Poskytnutí pomoci je vázáno na splnění náročných podmínek, tzv. kondicionalit, upravených v dokumentu Memorandum of Understanding. Součástí dohody o finanční pomoci jsou i úrokové podmínky, za kterých je pomoc poskytována.

EFSF je součástí širšího rámce vytvořeného na ochranu finanční stability v evropských zemích. K dispozici je rovněž tzv. Evropský mechanismus finanční stabilizace (European Financial Stabilisation Mechanism, EFSM), který opravňuje Evropskou komisi mobilizovat finanční prostředky až do výše 60 mld. eur se zárukou rozpočtu EU. Tuto pomoc mohou čerpat všechny členské země EU.

Částkou 250 mld. eur přislíbil přispět Mezinárodní měnový fond. Tzv. obranný val na podporu finanční stability tak v současnosti dosahuje výše 750 mld. eur. K této sumě je možné připočítat speciální pomoc pro Řecko ve výši 110 mld. eur, která má podobu dvoustranných půjček od členů eurozóny zprostředkovaných Evropskou komisí.⁵⁰

Vzhledem ke skutečnosti, že EFSF má dočasné trvání, dohodly se v prosinci 2010 členské země EU na nutnosti vytvořit trvalý mechanismus na ochranu finanční stability v EU. Proto se členské státy na konci roku 2010 dohodli na znění omezené změny Smlouvy týkající se zavedení budoucího stálého mechanismu pro zajištění finanční stability eurozóny jako celku. Na základě této skutečnosti byl změněn článek č. 136 Smlouvy o fungování Evropské unie, pokud jde o mechanismus stability pro členské státy, jejichž měnou je euro. Tento článek se doplnil o nový odstavec. Tato změna by měla vstoupit v platnost dnem 1. ledna 2013. Takovouto razantní změnu může Evropská rada uskutečnit a to dle čl. 48 odst. 6 Smlouvy o Evropské unii (EU) a to jednomyslně po konzultaci s Evropským parlamentem a Komisí a v určitých případech s Evropskou centrální bankou.⁵¹ Tyto orgány pak můžou přijmout rozhodnutí o změně všech nebo části ustanovení části třetí Smlouvy o fungování Evropské unie. Přijetí takového rozhodnutí ale podléhá podmínce, že tato změna nesmí v konečném důsledku rozšířit pravomoci svěřené Unii Smlouvami a jeho vstup v platnost je podmíněn následným schválením členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.

Smlouva byla pozměněna tak, aby členské státy eurozóny mohly zavést stálý mechanismus pro zajištění finanční stability eurozóny jako celku (evropský mechanismus stability). Tímto mechanismem budou nahrazeny evropský nástroj finanční stability (EFSF) a evropský mechanismus finanční stabilizace (EFSM), které zůstanou v platnosti do června

---

⁵⁰ Consilium – Rada Evropské unie. Evropský stabilizační mechanismus přijat [online]. 2010 [cit 2011-02-27]. Dostupný z [www: http://www.consilium.europa.eu/showFocus.aspx?lang=cs&focusID=478](http://www.consilium.europa.eu/showFocus.aspx?lang=cs&focusID=478)

⁵¹ Evropská unie. Závěry Evropské rady ze dne 16. a 17. prosince 2010 [online]. 2010, [cit 2011-02-27]. Dostupný z [www: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf)

2013. Protože má tento mechanismus zajistit finanční stabilitu eurozóny jako celku, shodla se Evropská rada na tom, že již nebude k tomuto účelu třeba čl. 122 odst. 2 SFEU a tudíž tento článek zanikne. Tento mechanismus bude v případě rizika ohrožujícího stabilitu eurozóny jako celku aktivován vzájemnou dohodou členských států eurozóny. Tento mechanismus bude v případě rizika ohrožujícího stabilitu eurozóny jako celku aktivován vzájemnou dohodou členských států eurozóny.⁵²

Členské státy, které nepoužívají euro jako svou oficiální měnu, mohou být do této operace zapojeny, jestliže si tak budou přát. Budou moci rozhodnout ohledně tohoto jednotlivého případu o účasti na operacích prováděných mechanismem.

Aby hlavy států a předsedové členských vlád dostály svým závazkům a budoucím ambicím, zavázaly se, že k naplnění cíle vytýčeného Evropskou unií budou podnikat následující kroky vedoucí k zajištění stability eurozóny jakožto celku: budou zejména dbát na plné provádění stávajících programů, dodržovat fiskální odpovědnost – a to zejména provádět doporučení týkající se rozpočtové politiky, plně dodržovat fiskální cíle, které byly stanovené pro rok 2011 a zintenzivní svou snahu o snížení svého deficitního rozpočtu.⁵³ Dále se pak členské státy zavázaly ke snaze provést všechny potřebné strukturální reformy, které jsou nutné, pro zlepšení ekonomické situace zemí Evropské unie.

Po sléze v roce 2016 Evropská komise ve spolupráci s Evropskou centrální bankou vyhodnotí dosavadní účinnost tohoto mechanismu, zhodnotí dosavadní vývoj a efektivnost tohoto rámce a v případě nutnosti přijme kroky, které by vedly k lepšímu a transparentnějšímu fungování tohoto mechanismu. Unie i členské státy se budou při reakci na krizi a podpoře plnění strukturálních reforem i nadále řídit novou strategií pro zaměstnanost a růst Evropa 2020.

4.5.1 Evropský mechanismus stability

Evropský mechanismus stability bude doplňovat nový rámec posílené správy ekonomických záležitostí, jehož cílem je účinný a důsledný hospodářský dohled a který se zaměří na prevenci a podstatně sníží pravděpodobnost vzniku krize v budoucnosti. Pravidla budou v budoucnu upravena tak, aby byla plně v souladu s politikami MMF a umožňovala

---

⁵² European financial stability facility. About EFSF [online]. 2011 [cit 2011-02-27]. Dostupný z [www: http://www.efsf.europa.eu/about/index.htm](http://www.efsf.europa.eu/about/index.htm)

⁵³ Evropský integrační tým ČMKOS. Interní zpravodaj [online]. 2011 [cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: www.cmkos.cz/data/articles/down_2921.doc](http://www.cmkos.cz/data/articles/down_2921.doc)

v jednotlivých případech zapojení věřitelů ze soukromého sektoru. V zájmu ochrany peněz daňových poplatníků a s cílem vyslat jasný signál soukromým věřitelům, že jejich pohledávky jsou podřízeny pohledávkám veřejného sektoru, bude s půjčkou v rámci ESM vždy spojen status přednostního věřitele a tato půjčka bude podřízená pouze půjčce ze strany MMF.⁵⁴

Pomoc poskytovaná členskému státu eurozóny bude založena na přísném programu hospodářského a fiskálního přizpůsobení a na pečlivé analýze udržitelnosti dluhu, kterou budou provádět Evropská komise a Mezinárodní měnový fond a to ve spolupráci s Evropskou centrální bankou.

Na tomto základě posléze přijmou ministři Euroskupiny jednomyslné rozhodnutí o poskytnutí pomoci. U zemí, které budou na základě analýzy udržitelnosti dluhu provedené Komisí a MMF ve spolupráci s ECB považovány za solventní, by byli věřitelé ze soukromého sektoru vyzváni k zachování své angažovanosti podle mezinárodních pravidel a plně v souladu s postupy MMF. Pokud by nastala taková situace, kdy by se určitá země ukázala jako nesolventní, musel by daný členský stát se svými věřiteli ze soukromého sektoru v souladu s postupy MMF vyjednat komplexní plán restrukturalizace s cílem obnovit udržitelnost dluhu. Lze-li pomocí těchto opatření dosáhnout udržitelnosti dluhu, může být z ESM poskytnuta pomoc v oblasti likvidity. Nutným faktem, který je potřeba připomenout je to, že soukromý sektor na základě výše zmíněných podmínek bude účinný až od poloviny roku 2013. Tento termín je nejdříve možný.

Za účelem usnadnění tohoto složitého procesu budou do podmínek všech nových státních dluhopisů členských států eurozóny od června 2013 způsobem, který zachová tržní likviditu, začleněny standardizované a shodné doložky o společném postupu věřitelů (CAC). Tyto doložky by odpovídaly doložkám běžně používaným podle britského a amerického práva v návaznosti na zprávu skupiny G-10 o CAC, včetně agregačních doložek umožňujících posuzovat veškeré dluhové cenné papíry emitované určitým členským státem během vyjednávání společně. To by věřitelům umožnilo přijmout kvalifikovanou většinou rozhodnutí o právně závazné změně platebních podmínek (odklad splátek, prodloužení splatnosti, snížení úrokové sazby nebo nominální hodnoty dluhu), jestliže dlužník není schopen platit.⁵⁵

---

⁵⁴ Europa. Conseil Européen – Bruxelles 16 & 17 décembre 2010 Conclusions de la présidente [online]. 2010 [cit 2011-02-27]. Dostupný z [www: http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=DOC/10/5&format=HTML&aged=0&language=CS&uiLanguage=en](http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=DOC/10/5&format=HTML&aged=0&language=CS&uiLanguage=en)

⁵⁵ Závěry Evropské rady ze summitu dne 16. – 17. prosince 2010 [online]. 2010 [cit 2011-03-01]. Dostupný z [www: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf)

Členské státy se dále ve svém budoucím vývoji zavázaly, že budou ve střednědobém horizontu usilovat o delší splatnost nových emisí svých dluhopisů, aby se vyhnuly zvýšeným vlnám refinancování a neopakovala se tak situace, která nastala v Řecku.

4.5.2 Revidovaný Pakt stability a růstu

Dosavadní Pakt stability a růstu, jenž fakticky požaduje plnění konvergenčních kritérií nezbytných pro přistoupení k eurozóně i po připojení k této měnové oblasti, byl v roce 2005 z podnětu Francie a Německa výrazně zvolněn, a tak dostatečně efektivně neplní svou funkci, pro kterou byl vytvořen.

Poté, co se Řecko dostalo do rozpočtové krize, EU jednala o možném dohledu nad hospodařením jednotlivých členů EU. Tento požadavek Rada vznesla v červenci 2010 na základě dvou sdělení vypracovaných Evropskou komisí. Podle Rady zlepši daná iniciativa koordinaci hospodářských politik a pomůže posílit rozpočtovou kázeň, makroekonomickou stabilitu a růst.

Rada ECOFIN schválila, že od ledna roku 2011 budou členské státy předkládat návrhy svých rozpočtů k posouzení do Bruselu. Tento nástroj je součástí změny provádění Paktu stability a růstu. Šestiměsíční harmonogram, tzv. evropský semestr, začne každý rok v březnu.

Evropská rada na základě zprávy Komise označí hlavní hospodářské výzvy a zformuluje strategické pokyny týkající se politik. S přihlédnutím k těmto pokynům členské státy provedou přezkum svých střednědobých rozpočtových strategií a současně vypracují národní programy reforem obsahující náležitá opatření. Povinností členských států bude zaslat do Bruselu rozpočtový výhled, k němuž se Komise vyjádří. Během června a července by státy měly případná doporučení Komise do rozpočtu zapracovat.⁵⁶ Protože semestr začne v rané fázi plánování národních rozpočtů, neměl by narušovat suverenitu jednotlivých členských zemí Evropské unie. Jejich parlamenty budou o rozpočtech hlasovat až po vyjádření Evropské komise a přijetí daných doporučení.

Mezi hlavní změny, které byly v rámci nově zrevidovaného Paktu stability a růstu přijaty, patří zejména to, že pokud členské státy eurozóny, které překročí hranici ročního rozpočtového schodku ve výši 3 % HDP a/nebo nebudou viditelně (o 5 % za 3 roky) snižovat celkové zadlužení, jež by formálně nemělo přesáhnout 60 % HDP, by měly zaplatit pokutu ve

---

⁵⁶ EurAktiv. Belgické předsednictví [online]. 2010 [cit 2011-03-01]. Dostupný z [www: http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/belgicke-predsednictvi-000073](http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/belgicke-predsednictvi-000073)

výši 0,2 % svého HDP. V absolutních číslech by mělo jít i v případě zemí s relativně malým HDP o prostředky v řádu desítek mil. eur (např. v případě Slovenska údajně o 126 mil. eur). Sankce je sice možné uvalit i v současnosti (díky platnému Paktu stability a růstu), ale v praxi se tak neděje (jedinou výjimku představuje Portugalsko).⁵⁷

Komise navrhuje, aby sankce byly „poloautomatické“: měly by začít platit bezprostředně poté, co bude zřejmé, že stát uvedená kritéria porušuje. Zrušit by je mělo být možné jediné kvalifikovanou většinou členských států.

Celý proces má být třífázový a měl by formálně umožnit, aby dotčené státy eurozóny své prostředky (pokutu) získaly nazpět.

Pokud se prokáže, že stát neplní stanovená kritéria, měl by složit 0,2 % svého HDP, z něhož by nadále plynuly úroky. Ve druhé fázi, kdy by Komise vůči dané zemi realizovala nápravná opatření, by byly úroky rozděleny mezi ty státy eurozóny, které kritéria plní. Ve třetí fázi - v případě, že dotčený členský stát nápravná opatření reálně neakceptuje - by měl státům eurozóny propadnout i vklad 0,2 % HDP.⁵⁸

Kromě toho by mělo být také možné pokutovat i ty členské státy eurozóny, které budou rychle ztrácet konkurenceschopnost a nebudou nijak pracovat na jejím zvýšení, resp. budou generovat v eurozóně nerovnováhy. Roční sankce by měly dosahovat až 0,1 % jejich HDP.

Návrh ještě předtím, než byl oficiálně na zasedání Evropské rady představen, způsobil konflikt mezi Francií a Německem. Francie se staví proti poloautomatickému mechanismu (resp. požaduje možnost jeho zrušení zamítnutím pouhou prostou většinou členských států), druhá naopak preferuje co největší nezávislost sankcí na politickém rozhodování. Hlavním problémem návrhu Paktu stability a růstu se jeví také to, zda bude pro státy akceptovatelné uplatnění sankcí v případě překročení parametru celkového zadlužení ve výši 60 % HDP.

V současnosti dosahuje celkového zadlužení vyššího než 60 % HDP většina 17 států eurozóny. V případě 3% rozpočtového deficitu je to dokonce 24 zemí EU, ale existuje předpoklad, že jeho snížení je snazší než snížení dluhu.

Na druhou stranu platí, že sankce by se neměly uplatňovat retrospektivně; poprvé by se měly uplatnit až poté, co konkrétní členský stát nově překročí stanovená (3%, resp. 60%) kritéria.

---

⁵⁷ Euroskop. cz – věcně o evropě. Institucionální záležitosti v září 2010 [online]. 2010 [cit 2011-03-01]. Dostupný z [www: http://www.euroskop.cz/8443/17472/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-zari-2010/](http://www.euroskop.cz/8443/17472/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-zari-2010/)

⁵⁸ Ministerstvo financí ČR. Reforma Paktu o stabilitě a růstu a dohled nad makroekonomickými nerovnováhami předsednictví [online]. 2010 [cit 2011-03-01]. Dostupný z [www: http://mfcz.cz/cps/rde/xbr/mfcr/Reforma_paktu_o_stabilite_rustu_2010podzim.ppt#1](http://mfcz.cz/cps/rde/xbr/mfcr/Reforma_paktu_o_stabilite_rustu_2010podzim.ppt#1)

Posledním sporným bodem je potenciální rozšíření celého mechanismu i mimo eurozónu, tedy na celou EU. Rozhodně proti je Velká Británie, méně radikální názor zastávají např. Německo, Švédsko nebo některé nové členské státy ze střední a východní Evropy (např. Polsko).

4.6 Shrnutí:

Řecko, v současnosti nejslabší článek v řetězci dalších slabých článků eurozóny, vyvolalo vážnou krizi společné měny. Krize eura bude mít vážný dopad nejenom pro eurozónu, ale i pro Evropu jako celek. V situaci, kdy Řecko nesplní své závazky, bude zvyšovat náklady na půjčky pro ostatní těžce zadlužené země jako je Španělsko, Portugalsko, Itálie a Irsko. Ačkoliv podíl Řecka na HDP eurozóny činí jen 2,5 %, hrozba státního bankrotu Řecka vyvolá otázky o životaschopnosti eura jako společné měny.

Ekonomiky eurozóny byly vážně zasaženy globálním poklesem. Propad z vrcholu na dno - 5% (ve srovnání např. s propadem 3,8% v hospodářství USA). Poslední ukazatele za 4. čtvrtletí 2009 zobrazují nepatrný růst v největších ekonomikách, Německu a Francii, s pokračujícím záporným růstem v periferních zemích: Portugalsku, Itálii, Řecku, Španělsku a Irsku.

Specifickou příčinou problémů v eurozóně i v EU je nízká míra ochoty k odpovědnosti a značná dávka tolerance vůči fiskální nedisciplinovanosti, jež mimo jiné v polovině desetiletí vyústila do revize Paktu stability a růstu. Přestože tato revize byla jejími iniciátory, Německem a Francií, vydávána za pokrok směrem k větší pružnosti a realističnosti paktu, šlo ve skutečnosti o jeho změkčení, které mělo neplnění již dříve dohodnutých limitů ukázat v příznivějším světle. Nedostatek rozpočtové disciplíny byl sice trhy během poměrně dlouhého období konjunktury tolerován, avšak její další zhoršení v období stagnace ekonomik a přetrvávajících nejistot ve finančním sektoru začalo být trhem nově vnímáno jako riziko.

Do budoucna je třeba radikálně posílit disciplínu a koordinaci hospodářských politik členských zemí Evropské unie v jejich celku. Tento požadavek je o to zjevnější, usilují-li orgány EU o efektivní a zdárnou aplikaci revidovaného Paktu stability a růstu, který umožňuje mít dohled a kontrolovat schodky a veřejný dluh na úrovni EU. Řecko zdaleka není jediné, kdo Pakt stability a růstu nerespektuje - Brusel v nedávné době zahájil „řízení ohledně nadměrného schodku“ vůči takřka všem členským státům. Kolektivní snaha o znovunastolení

rovnováhy evropských veřejných financí a posílení jejich životaschopnosti v dlouhodobém horizontu je prioritním cílem Evropské unie.

Aby ovšem tato snaha byla úspěšná, bude muset Evropská unie najít způsob, jakým koordinovat koncepci a realizaci strukturálních reforem členských států. Národní hospodářské politiky musejí být méně autonomní a nástroje unijní kontroly silnější. V opačném případě je ohrožena nejen finanční disciplína, ale také jednotný trh a především pak stabilita eura a samotné eurozóny.

V roce 2010 na summitu v Bruselu země Evropské unie diskutovaly ohledně boje s krizí, neustále zdůrazňovaly nutnost vzájemné koordinace. Ta je hlavním tématem i nyní, když se zdá, že krize odeznívá a orgány Evropské unie se spíše v této době soustřeďují na tzv. výstupní strategie, tedy stahování fiskálních a monetárních injekcí z ekonomik. Lídři Unie se usnesli na jedné zásadní věci, že pro většinu států byl rok 2010 ještě rokem stimulace ekonomiky a čas úsporných opatření nastane až v roce 2011. Na příkladu Řecka, Španělska a brzy možná i Velké Británie ale vidíme, že v koordinaci budou mít hlavní slovo finanční trhy. Jejich důvěra v některé ekonomiky Unie výrazně klesá, což tyhle země přinutí šetřit dřív, než si jejich vlády plánovaly. Dominantním tématem Unie v roce 2011 nebude další přispívání miliard do špatného hospodářství, ale snaha o zlepšení veřejných financí.

5. Závěr

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit, zda Řecku napomáhá členství v Evropské unii k překonání dluhové krize, a zda Evropská unie prokázala schopnost řešit krizovou situaci, se kterou se doposud nesetkala.

Řecká dluhová krize konkrétně ukázala, jak Evropská unie dokáže ztratit kontrolu nad oblastmi, které spadají do její kompetence, členského státu a umožnit tak, aby se jeho chování výrazně vzdálilo unijním normám a standardům. A to i přes společnou měnu a makroekonomickou koordinaci řízenou Evropskou komisí a Evropskou radou.

Právě případ Řecka odhalil závažné mezery v evropském hospodářském řízení, které se projevilo jako příliš slabé, rozptýlené, nejednotné a nedostatečně nadnárodní. Bez pevnějšího a ambicióznějšího vedení odhaluje hospodářská politika jednotlivých zemí hluboké rozdíly mezi členskými státy a regiony Evropské unie a zejména pak nedostatečnou efektivitu unijní ekonomiky v době, kdy krize a světová konkurence vyžadují naopak společný postup a společné postoje.

Na druhé straně je nutno zmínit, že Evropská unie si v určitých oblastech dokázala poradit s ekonomickou krizí. Jedním ze správných a efektivních kroků EU bylo to, že byla poměrně rychle schopna přijmout protikrizový balíček ve výši 200 miliard euro, a také se shodnout spolu s dalšími důležitými aktéry mezinárodního společenství na potřebě regulačních opatření, která by v budoucnosti zamezila takovým spekulacím na finančních trzích, jež stály u zrodu krize. Celkový hospodářský pokles v rámci EU byl srovnatelný se zbytkem světa, ale jeho dopady na obyvatele členských zemí EU byl mírnější, protože ani krize nepřispěla k vážnější erozi evropského sociálního státu.

I v případě Řecka reagovala EU jasně a rychle, když požadovala zavedení poměrně přísných úsporných opatření.

Možná ještě důležitější jsou pro-integrační náměty, které řecká krize generovala. Stále častěji se tak objevují názory, že měnová unie musí být nutně doprovázena jakousi společnou ekonomickou vládou eurozóny, a nejspíš si vynutí i společnou fiskální politiku. Pokud má přežít nejen eurozóna, ale i EU coby hospodářská unie, zdá se, že další integrace EU ve směru určité společné ekonomické vlády bude nevyhnutelná.

V posledním roce se velmi často objevovaly diskuze na téma, zda by nemělo Řecko z vlastní vůle z měnové unie vystoupit. Mnoho evropských ekonomů říká, že kdyby Řecko mělo vlastní měnu a mohlo ji devalvovat, získalo by zpět svou konkurenceschopnost.

Na druhou stranu, podle nositele Nobelovy ceny za ekonomii Paula Krugmana není možné, aby Řecko opustilo eurozónu, protože by tím ztratilo svůj kredit mezi bankami, které by se pak obávaly nakupovat řecké státní dluhopisy. Pokud by se však pro tento krok někdy odvážilo, došlo by k řetězové reakci a další země by mohly společnou měnu euro opustit. Podle dalších ekonomů je velice důležité, aby byla silná politická vůle pro obhajobu společné evropské měny.

Nicméně faktem i nadále zůstává, že pokud se Řecko nenaučí efektivně hospodařit se svými financemi a nepřijme dostatečná úsporná opatření a efektivní reformy, bude docházet jen k dalšímu zadlužování země. Tudíž jakákoliv snaha ze strany orgánů Evropské unie bude zcela neúčinná. Jediný efekt, který tato situace přinese bude stále se zvyšující dluhová zátěž.

I přes výše zmíněné skutečnosti, že Evropská unie rychle reagovala na krizi, její důsledky byly a nadále jsou dalekosáhlé. Světová ekonomická krize způsobila velký pokles ekonomické činnosti, vedla k výraznému nárůstu nezaměstnanosti členských států EU, výraznému propadu produktivity a silně oslabil veřejné finance zemí EU. Oproti roku 2008 se celkový veřejný dluh v Evropské unii v roce 2009 zvýšil o 11, 5 procentního bodu na 73 procent HDP, což v peněžním vyjádření představovalo zhruba devět bilionů eur. V roce 2010 vzrostlo veřejné zadlužení celkem na 85 % HDP v eurozóně, a na 80 % v celé EU. Pro srovnání, v roce 2007, tedy před začátkem světové ekonomické krize, bylo zadlužení nižší o téměř tři biliony eur (zhruba o 72 bilionů korun) a dosahovalo 59 procent HDP.

V budoucnu se očekává, že produkce v jedenácti členských státech nedosáhne do konce roku 2012 úrovně, jakou měla před krizí.

Na základě těchto skutečností byla potvrzena hypotéza diplomové práce.

SEZNAM LITERATURY

a) Knižní publikace

BALLA, J. *Evropská integrace*. 1.vyd. Ostrava: Advertis, 2000. 92 s. ISBN 80-900907-0-2.

BOHÁČKOVÁ, I.; JENÍČEK, V.; SVATOŠ, M. *Evropská integrace*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2008. 194 s. ISBN 978-80-213-0983-8.

DRULÁK, P. *Teorie mezinárodních vztahů*. 1. vyd. Praha: Portál, 2003. 256s. ISBN 80-7178-725-6.

GBÚROVÁ, M.; GOŇCOVÁ, M.; GOŇEC, V.; LYSÝ, J. *Evropská integrace: Budování nové Evropy?* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 214 s. ISBN 978-80-210-5018-1.

FIALA, P. *Evropský mezičas*. 1.vyd. Brno: Barrister & Principal, 2007. 174 s. ISBN 80-87029-04-6.

FIALA, P.; PITROVÁ, M. *Evropská unie*. 2. vyd. Praha: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, ISBN: 978-80-7325-180-2.

KAŇA, R. *Evropská unie A*. 2. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2008. 162 s. ISBN 978-80-248-1412-4.

KARPOVÁ, E. *Hospodářská situace Řecka před vstupem do Evropské měnové unie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2001. 18 s. ISBN 80-245-0147-3

KOHOUT, P. *Finance po krizi – důsledky hospodářské recese*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a. s., 2009. 224 s. ISBN 978-80-247-3199-5.

KLOUDOVÁ, J. *Evropská unie – Historie a současnost ekonomického prostředí*. 3. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2007. 190 s. ISBN 978-80-7318-512-1.

KRATOCHVÍL, P. *Teorie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Portál s. r.o., 2008. 224 s. ISBN 978-80-7367-467-0.

KUČEROVÁ, I. *Ekonomiky členských států Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 123s. ISBN 80-246-0650-X.

KVLAČOVÁ, E. a kol. *Prohlubování evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. 212 s. ISBN 80-86418-78-9.

LACINA, K.; RÝZNAR L.; MANDYSOVÁ, I. *Evropská integrace*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2002. 121 s. ISBN 80-7194-324-X.

MEZIHORÁK, F. *Evropská integrace I*. 1. vyd. Olomouc: Rektorát University Palackého v Olomouci, 1992. 81 s. ISBN 80-7067-194-7.

ZLÝ, B. *Základy teorie integračních procesů*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004. 106 s. ISBN 80-248-0657-6.

b) Internetové zdroje:

BNP Paribas [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z [www: http://media.bnpparibas.com/invest/rapports-annuels/ra2009en/fluid/index.html#42](http://media.bnpparibas.com/invest/rapports-annuels/ra2009en/fluid/index.html#42)

Centrum pro výzkum veřejného mínění – Sociologický ústav AV ČR. Evropská unie [online]. 2009, [cit 2010-12-10]. Dostupný z WWW: http://www.cvvm.cas.cz/upl/nase_spolecnost/100109s_Evropska%20unie%20jako....pdf

Consilium – Rada Evropské unie. Evropský stabilizační mechanismus přijat [online]. 2010 [cit 2011-02-27]. Dostupný z [www: http://www.consilium.europa.eu/showFocus.aspx?lang=cs&focusID=478](http://www.consilium.europa.eu/showFocus.aspx?lang=cs&focusID=478)

Consilium – Rada Evropské unie. Tisková zpráva - Hospodářské a finanční věci [online]. 2010 [cit 2011-03-26]. Dostupný z [www: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ecofin/116510.pdf](http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ecofin/116510.pdf)

Český statistický úřad. Rychlost růstu ekonomik vstupní vlny 80. let a komponent HDP v bazickém vyjádření [online]. 2010 [cit 2010-12-25]. Dostupný z WWW: [http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/\\$File/15280504.pdf](http://www.czso.cz/csu/2005edicniplan.nsf/t/300041558B/$File/15280504.pdf)

Česká národní banka. Co znamená řecká krize pro eurozónu a pro nás [online]. 2010, [cit 2011-02-25]. Dostupný z www: http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2010/cl_10_100623.htm

ČT 24. Evropská komise: Ceny ropy zvedají inflaci o 3 procenta. [online]. 2010, [cit 2011-02-10]. Dostupný z www: <http://www.ct24.cz/ekonomika/28655-evropska-komise-ceny-ropy-zvedaji-inflaci-o-tri-procenta/>

Euractiv. Dopady Řecka na eurozónu [online]. 2010, [cit 2011-02-25]. Dostupný z www: http://www.euractiv.sk/fileadmin/images/arecka_krize.pdf

Euractiv.. Belgické předsednictví [online]. 2010 [cit 2011-03-01]. Dostupný z www: <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/belgicke-predsednictvi-000073>

Europa. Závěry Evropské rady ze dne 16. a 17. prosince 2010 [online]. 2010, [cit 2011-02-27]. Dostupný z www: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf

Europa. Conseil Europeen – Bruxelles 16 & 17 décembre 2010 Conclusions de la présidente [online]. 2010 [cit 2011-02-27]. Dostupný z www: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=DOC/10/5&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=en>

Europa – portál Evropské unie. Historie Evropské unie[online]. 1997 – 2011, [cit 2010-12-09]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/about-eu/eu-history/index_cs.htm

Europa. EU zahajuje v případě Řecka tzv. postup při nadměrném schodku [online]. 2010, [cit 2011-02-20]. Dostupný z www: http://ec.europa.eu/news/economy/100203_2_cs.htm

Europa – Historie Evropské unie. Desetiletí dalšího rozšiřování [online].2009, [cit 2010-04-05]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/abc/history/2000_today/index_cs.htm

Europa – Historie Evropské unie. Lisabonská smlouva – Smlouva pro Evropu 21. století [online].2009, [cit 2010-04-21]. Dostupný z WWW: http://europa.eu/lisbon_treaty/take/index_cs.htm

European central bank. ECB statistisc [online]. 2010[cit 2011-02-26]. Dostupný z www: http://www.ecb.int/pub/pdf/other/Statistics_a_brief_overview_2010.pdf?e14cfaa0f444fde875074c7ee796c15d

European central bank. Convergence Report 2000 [online]. 2001[cit 2010-11-25]. Dostupný z WWW: <http://www.ecb.int/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>

European financial stability facility. About EFSF [online]. 2011 [cit 2011-02-27]. Dostupný z www: Dostupný z www: <http://www.efsf.europa.eu/about/index.htm>

Europeum – institut pro evropskou politiku. Politika Řecka ve vztahu k formování Společné bezpečnostní a obranné politiky Evropské Unie [online]. 2003[cit 2010-10-26]. Dostupný z WWW: http://www.europeum.org/disp_article.php?aid=618

Euroskop – věcně o Evropě. Co potřebujete vědět o Lisabonské smlouvě[online]. 2005 – 2011, [cit 2010-12-09]. Dostupný z WWW: http://www.euroskop.cz/gallery/49/14956-lisbonne_2.pdf

Euroskop – věcně o Evropě. O Řecku [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: <http://www.euroskop.cz/46/16184/clanek/o-recku-nemcich-a-cesich/>

Euroskop.cz – věcně o Evropě. Řecko [online]. 2005 - 2010[cit 2010-10-26]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/408/sekce/recko-v-evropske-unii/>

Euroskop – věcně o Evropě. Přehled předsednických zemí EU [online]. 2005 - 2010[cit 2010-10-25]. Dostupný z WWW: http://www.euroskop.cz/gallery/6/1852-list_recko.pdf

Euroskop – věcně o Evropě. Evropská unie a svět [online]. 2005 – 2011, [cit 2010-12-09]. Dostupný z WWW: <http://www.euroskop.cz/8915/sekce/evropska-unie-a-svet/>

Euroskop. cz – věcně o evropě. Institucionální záležitosti v září 2010 [online]. 2010 [cit 2011-03-01]. Dostupný z www: <http://www.euroskop.cz/8443/17472/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-zari-2010>

Eurostat. Real GDP growth [online]. 2010 [cit 2010-12-25]. Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>

Eurozprávy. Řecko paralyzuje stávka [online]. 2010[cit 2011-02-26]. Dostupný z www: <http://zahranicni.eurozpravy.cz/evropa/23450-recko-paralyzuje-stavka-stovky-tisic-zamestnancu-neprisly-do-prace/>

Evropský integrační tým ČMKOS. Interní zpravodaj [online]. 2011 [cit 2011-02-28]. Dostupný z www: www.cmkos.cz/data/articles/down_2921.doc

Government Finance Statistics [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: <http://elibrary-data.imf.org/DataReport.aspx?c=1449311&d=33061&e=169393>

Hellenic Statistical Authority (EL.STAT.).Statistical database [online]. 2010 [cit 2010-12-25]. Dostupný z WWW: <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-database>

Idnes. cz. Slováci napínají Brusel, nechtějí pomoci Řecku [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: http://ekonomika.idnes.cz/slovaci-napinaji-brusel-nechteji-pomoci-recku-f42-/eko-zahranicni.aspx?c=A100618_1404074_eko-zahranicni_spi

Idnes.cz.Do eurozóny se plíží nová krize z Portugalska a Irska [online]. 2010, [cit 2011-02-25]. Dostupný z www: http://ekonomika.idnes.cz/do-eurozony-se-plizi-nova-krize-z-portugalska-a-irska-pdq-/eko_euro.aspx?c=A100908_160235_eko_euro_vem

iHNed. cz – online zprávy hospodářských novin. Světovou ekonomiku letos čeká nejhorší krize od války. [online]. 2010, [cit 2011-02-10]. Dostupný z www:

http://ekonomika.ihned.cz/c3-33537580-001000_d-svetovou-ekonomiku-letos-ceka-nejhorsí-krize-od-valky

Investiční web. Krach Řecka je jen otázkou času [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: <http://www.investicniweb.cz/zpravy/graf-dne/2010/9/17/clanky/graf-dne-krach-recka-je-jen-otazkou-casu/>

Ministry of Foreign Affairs - Greece in the World. The course of Greece in the European Union [online]. 2010 [cit 2010-10-25]. Dostupný z WWW: <http://www.mfa.gr/www.mfa.gr/en+US/European+Policy/Greece+in+the+EU/>

Ministerstvo financí ČR. Mezinárodní srovnání makroekonomických ukazatelů [online]. 2005, [cit 2010-12-09]. Dostupný z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/makro_pre_58037.html

Ministerstvo financí ČR. Reforma Paktu o stabilitě a růstu a dohled nad makroekonomickými nerovnováhami předsednictví [online]. 2010 [cit 2011-03-01]. Dostupný z www: http://mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Reforma_paktu_o_stabilite_rustu_2010podzim.ppt#1

Petrol. cz. Rok 2008 rekordně rozhoupal ceny ropy. [online]. 2010, [cit 2011-02-10]. Dostupný z www: <http://www.petrol.cz/ropa/clanek.asp?id=11147>

Politicko-společenská revue Centra pro studium demokracie a kultury. Parlamentní volby v Řecku [online]. 2010, [cit 2011-02-25]. Dostupný z www: <http://www.revuepolitika.cz/clanky/647/parlamentni-volby-v-recku>

Presseurop. Měsíc na nalezení řešení krize [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: <http://www.presseurop.eu/cs/content/article/514051-mesic-na-nalezeni-reseni-krize>

Řecký statistický úřad (*EL.STAT.*) Statistical Themes [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A1701

Teorie evropské integrace [online].2006, [cit 2010-04-27]. Dostupný z WWW:
www.vsvsmv.wz.cz/institute_eu/051004institute_eu_keini.doc

The two faces of Janus: institutions, policy regimes and macroeconomic performance in Greece [online]. 2005 - 2010[cit 2010-10-26]. Dostupný z WWW:
<http://www.alogskoufis.gr/uploads/files/2008022905033.pdf>

Úřední věstník Evropské unie 2011. Stanovisko specializované sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost k tématu „Důsledky krize veřejného dluhu pro veřejnou správu v EU“ [online]. 2011[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:051:0015:0019:CS:PDF>

Zavedení eura v ČR. Evropský nástroj finanční stability [online]. 2010[cit 2011-02-28]. Dostupný z www: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/index_1631.html

SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ

ADEDY – Odborová organizace státních zaměstnanců
CAC – Čínský poradní sbor
CDS – derivát úvěrového selhání
DPH – Daň z přidané hodnoty
EBOP - Bezpečnostní a obranná politika
ECB – Evropská centrální banka
ECOFIN - Rada ministrů hospodářství a financí
ECU – Evropská zúčtovací jednotka
EFSF – Evropský finanční a záchranný mechanismus
EFSM – Evropský mechanismus finanční stabilizace
EFTA – Evropské sdružení volného obchodu
EHS – Evropské hospodářské společenství
EMS – Evropský měnový systém
EMU – Evropská měnová unie
ES – Evropské společenství
ESM – Evropský mechanismus stability
ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli
ESVO – Evropské sdružení volného obchodu
EU – Evropská unie
EUR – Euro
FYROM – Bývalá jugoslávská republika Makedonie
GSEE - Všeobecná konfederace řeckých pracujících
HDP – Hrubý domácí produkt
KDH – Křesťanskodemokratické hnutí
MMF – Mezinárodní měnový fond
MVK – Mezivládní konference EU
NAC – Severoatlantická rada
NAFTA - Severoamerická dohoda o volném obchodu
NATO – Severoatlantická aliance
OSN – Organizace spojených národů
PASOK – Panhelénská socialistická strana

PIGS – Portugalsko, Irsko, Řecko, Španělsko

PIIGS – Portugalsko, Irsko, Itálie, Řecko, Španělsko

PPS – Parita kupní síly

PSC – Politický a bezpečnostní výbor

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

tzv. – takzvaný

USD – Americký dolar

WTO – Světová obchodní organizace

Prohlašuji, že jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo - beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3); - souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO; - bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona; - bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. dubna 2011

Dagmar Jatzková

Brantice 129

793 93

.....

podpis

SEZNAM PŘÍLOH

- 1 Základní údaje o Řecku
- 2 Mapa členských států EU a jejich rozpočtových deficitů a veřejných dluhů
- 3 Vývoj měny euro od 1. 5. 2010 do 1. 4. 2011

PŘÍLOHA Č. 1

Základní údaje o Řecku

Hlavní město	Athény
Státní zřízení	Republika
Počet obyvatel	10 737 428
Rozloha	131 957 km ²
Nejvýznamnější přírodní zdroje	hnědé uhlí, ropa, železná ruda, bauxit, olovo, zinek, nikl, magnezit, mramor, sůl, vodní energie
Nejvyšší hora	Ólimbos (Olymp) 2917 m
Největší města	Athény (3 200 000), Thessaloniki (435 000), Pireus (175 000)
Úřední jazyk	řečtina
Národnostní složení	Řekové 96 %, Makedonci 1,5 %, Turci 0,7 %, Albánci 0,6 %, ostatní 1,2 %
Oficiální náboženství	východní (řecké) ortodoxní
Měna	euro
Naděje dožití při narození	muži 74,7 roku, ženy 80 let
Struktura HDP	zemědělství a rybolov 15,5 %, těžba 1,5 %, průmysl 19,5 %, stavebnictví 6,5 %, služby 57 % (doprava a spoje 7,5 %, obchod a finančnictví 15,5 %, veřejná správa a obrana 19 %)

PŘÍLOHA Č. 2

Mapa členských států EU a jejich rozpočtových deficitů a veřejných dluhů

PŘÍLOHA Č. 3

Vývoj měny euro od 1. 5. 2010 do 1. 4. 2011

CZK / EUR   **min: 24.01 max: 26.02**   **27.04.2011**

